

Handläggare
Daniel Nilsson
Utredningsenheten

Diarienummer
2017VON/0033

Vård- och omsorgsnämnden

Yttrande över revisionsrapport – nyckeltalsanalys inom vård och omsorg

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns och tillsänds kommunrevisionen.

Beslutsnivå

Vård- och omsorgsnämnden

Bakgrund

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Värmdö kommun genomfört en förstudie i form av nyckeltalsanalys inom vård- och omsorgssektorn. Revisorerna har översänt förstudien till vård- och omsorgsnämnden för yttrande och önskar svar på följande frågor:

- Vilken är nämndens syn på nyckeltalsanalysen – stämmer analysen med nämndens bild av kostnadsläge m.m.?
- Anser nämnden, kopplat till de budgetavvikelser som förelegat de senaste åren, att man har en väl fungerande verksamhets- och ekonomistyrning samt resursfördelning till de olika nämnderna?

Ärendebeskrivning

PwC:s analys fokuseras mot LSS-verksamheten och äldreomsorgen. Analysen innefattar en historisk nyckeltalsanalys, analys av hur befolkningsutvecklingen har påverkat kostnadsutvecklingen till idag samt analys av budget och budgetavvikelser.

Bedömning

Förslag till yttrande bemöter PwC:s förstudie och revisionens frågeställningar avseende kostnadsnivåer, resursfördelning samt verksamhets- och ekonomistyrning. Yttrandet föreslås godkännas och tillsändas kommunrevisionen.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut har inga konsekvenser för medborgarna.

Diarienummer
2017VON/0033

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut har inga konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av sektorn för ekonomi och uppföljning.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Revisionsrapport	Bilaggs
2	Yttrande	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Kommunrevisionen

Maria Larsson Ajne
Sektorchef
Omsorg- och välfärdssektorn

§ 17

Diariernr: 2017VON/0033

Yttrande över revisionsrapport - nyckeltalsanalys inom vård och omsorg

Beslut

Ärendet gällande yttrande över revisionsrapport – nyckeltalsanalys inom vård- och omsorg bordläggs.

Beslutsnivå

Vård- och omsorgsnämnden

Ärendebeskrivning

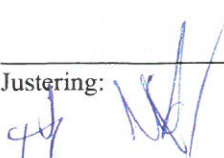
PwC:s analys fokuseras mot LSS-verksamheten och äldreomsorgen. Analysen innefattar en historisk nyckeltalsanalys, analys av hur befolkningsutvecklingen har påverkat kostnadsutvecklingen till idag samt analys av budget och budgetavvikelser.

Handlingar i ärendet

Revisionsrapport. Yttrande.

Sändlista för beslutsexpediering

Kommunrevisionen

Handläggare
Hans Ivarsson
Sektorn för ekonomi och uppföljning

Diarienummer

Yttrande över revisionsrapport – nyckeltalsanalys inom vård och omsorg

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Värmdö kommun har genomförts en förstudie i form av nyckeltalsanalys inom vård och omsorg. Analysen baseras på redovisade kostnader år 2015. Med anledning av förstudien önskar revisorerna svar på frågor rörande nämndens syn på analysen:

- Vilken är nämndens syn på nyckeltalsanalysen – stämmer analysen med nämndens bild av kostnadsläge mm?

- Anser nämnden, kopplat till de budgetavvikelser som förelegat de senaste åren, att man har en väl fungerande verksamhets- och ekonomistyrning samt resursfördelning till de olika verksamhetsområdena?

Kostnadsutveckling – budgetavvikelser – behovet av att jämföra

Revisorerna konstaterar i rapporten att vård- och omsorgsnämnden redovisat underskott samtliga år sedan 2011. I sammanhanget kan noteras att nämndsorganisationen ändrades år 2015, vilket komplicerar den historiska återblicken. Vård- och omsorgsnämnden (fr o m 2015) omfattar såväl myndighetsdel som egenregiverksamhet för äldreomsorg och funktionshinder, dessa var t o m 2014 fördelade på socialnämnden, finansieringsnämnden för äldreomsorg samt vård- och omsorgsstyrelsen. Det går således inte att rakt av jämföra utfallet för tidigare vård- och omsorgsstyrelsen med nuvarande vård- och omsorgsnämndens utfall. Tabellverket i rapporten är således därmed inte helt rättvisande.

Icke desto mindre har underskott redovisats under årens lopp och kostnadsutvecklingen har varit snabb, vilket kan avläsas i en kraftig ekonomisk obalans 2015. Visserligen förbättrades nämndens ekonomi väsentligt 2016, underskottet i det närmaste halverades jämfört med 2015 men var likväl betydande i omfattning. Mot denna bakgrund är det av yttersta vikt att göra kvalificerade ekonomiska analyser, ett verktyg för detta är nyckeltal.

Nyckeltalsanalys, antingen jämförelsen görs med andra kommuner eller över tid i den egna kommunen, är värdefull för att kunna dra slutsatser inför framtiden och vidta åtgärder. Samtidigt ska man vara medveten om att orsakssambanden kan vara komplexa och att det kan vara svårt att belägga vad som är orsaken till olika skillnader. Jämförelser

med standardkostnader och andra liknande kommuner kan ge intressant information, däremot är det inte självklart att Värmdö kommun i alla delar ska sikta på att anpassa sig till omvärldens nyckeltal eller utjämningsystemets standardkostnader.

Beträffande äldreomsorgen

Beroende på de strukturella förutsättningarna i Värmdö förväntas äldreomsorgen bedrivas till en kostnad per invånare som väsentligt understiger (med ca 35 %) genomsnittskostnaden i landet. Så är också fallet, kostnaderna för äldreomsorgen i Värmdö ligger nästan exakt på samma nivå (mindre än en halv procents avvikelser) som den s k standardkostnaden i skatteutjämningsystemet. Notabelt är samtidigt exempelvis att kommunerna i Stockholms län har kostnader som ligger ca 5 procent under standardkostnaden. En reflektion är om det, mot denna bakgrund, finns förutsättningar även för Värmdö att blir mera kostnadseffektiv än i dag.

En annan intressant del i analysen är jämförelsen av kostnaderna per brukare i de olika verksamhetsformerna. Kostnaderna per brukare inom särskilt boende är låga i Värmdö jämfört med andra kommuner, medan motsvarande jämförelse inom hemtjänsten visar en betydligt högre relativ kostnad i Värmdö. Dessa iakttagelser är inte direkt överraskande. Den sammantagna ersättningen till särskilt boende har historiskt legat något lägre i Värmdö än några angränsande kommuner; mot denna bakgrund valde fullmäktige att i budget 2015/2016 höja ersättningen för platser i boende med somatisk inriktning. Likaledes tillfördes verksamheten i budget 2017 utökade resurser med syftet att kunna omvandla ett antal somatiska platser till demensplatser.

Beträffande hemtjänsten har tidigare jämförelser med andra kommuner indikerat att hemtjänstpengen i Värmdö är relativt hög, likväl visar det ekonomiska utfallet i verksamheten avsevärda underskott jämfört med budget. Det är en viktig frågeställning, hur ska man tolka nyckeltalet och vilka åtgärder är motiverade att vidta.

Beträffande omsorg för personer med funktionsnedsättning

Värmdö kommun bedriver LSS-verksamheten till en kostnad som understiger den förväntade (strukturella) kostnaden med 3 procent. Notabelt är att jämförbara kommuner och även kommunerna i Stockholms län har högre kostnader än de strukturellt beräknade kostnaderna.

En fördjupning visar ganska stora variationer mellan verksamhetens olika delar. För boende enligt LSS per brukare redovisas höga kostnader per brukare i Värmdö i jämförelse med andra kommuner, medan för daglig verksamhet råder det omvända förhållandet.

Generellt kan konstateras att kostnaderna för personer med funktionsnedsättning har ökat kraftigt under en längre tid, även den senaste femårsperioden. Det gäller såväl i Värmdö som i landet i sin helhet. Den snabba utbyggnaden av verksamheten och kostnadsexpansionen kan i någon mån ha bidragit till kostnadsskillnaderna mellan Sveriges kommuner.

Sammanfattande kommentar

Det är en relativt sammansatt bild revisorerna presenterar. Vissa delar av verksamheten i

Värmdö har låga kostnader jämfört med andra kommuner, i andra delar är kostnadsnivån här i kommunen förhållandevis hög. Skillnaderna kan bero på varierande kvalitet/effektivitet, men de kan också härleda från strukturella skillnader som inte fångas upp inom ramen för utjämnningssystemet. Ytterligare analys behövs. Efter det kan jämförelserna understödja åtgärder och kostnadsanpassningar inom delar av nämndens ansvarsområde alternativt omprioritering av budgetutrymme.

Resursfördelningen till nämndens olika verksamhetsområden läggs till stor del fast i kommunfullmäktiges beslut i årsbudget om pengnivåer. Det borgar för transparens och framförhållning, resursfördelningen fastställs i god tid inför det nya verksamhetsåret. Allmänt sett finns anledning att hävda att resursfördelningen fungerar relativt väl. Emellertid, när kostnaderna ökar kraftigt (nämndens verksamheter tar i anspråk en allt större andel av kommunens totala budget), utsätts resursfördelningen för påfrestningar. Det gör att resursfördelningssystemet behöver underhållas och utvecklas utifrån förändrade förutsättningar. Exempel på detta är besluten att höja ersättningen både 2015 och 2016 för somatiska platser inom särskilt boende samt att omvandla somatiska platser till demensplatser 2017.

I perspektivet av betydande underskott i verksamheten under senare år ligger det nära till hands att hävda att verksamhets- och ekonomistyrningen inte fungerar tillräckligt bra. Emellertid är en grundpelare i styrningen ett decentraliserat ansvar på enhetsnivå för verksamheten och dess ekonomi. Verksamheten i egen regi är mestadels organiserad i resultatenheter. Det innebär att chefen för enheten har ansvaret för helheten, verksamhet, kvalitet, ekonomi, personal och arbetsmiljö. I ansvaret ingår att utforma verksamheten inom gällande lagar och kommunala mål och uppdrag samt följa kommunens fastställda riktlinjer och policys. Ansvaret för det ekonomiska resultatet tydliggörs i och med att det balanseras varje verksamhetsår till nästkommande år. Mycket talar för att dessa principer, trots allt, är det bästa sättet att styra utifrån. Ekonomin följs upp månadsvis på enhetsnivå, uppföljningen vidareförmedlas till nämnden. Verksamheten arbetar aktivt med åtgärdsplaner i syfte att komma till rätta med avvikelser. Utfallet i bokslut talar dock sitt tydliga språk, att åtgärdsarbetet för att hålla budget behöver fortsätta och intensifieras. Till detta kan bidra mera utbildningsinsatser, utveckling av verktyg för uppföljning och prognos mm.

Värt att notera är att vård- och omsorgsnämnden har i budget 2017, fastställd av kommunfullmäktige, erhållit en betydande ramförstärkning, budgetramen har höjts med 23 mnkr (5,5 %) jämfört med budget 2016.

Avslutningsvis, nämndens yttrande är relativt summariskt och kommenterar inte revisorernas analys i alla dess delar. Dock ska betonas att den katalog av jämförelser som presenteras i analysen är av betydande värde och kan komma till användning i förvaltningens arbete och nämndens bedömningar framdeles.

Vård- och omsorgsnämnden

Förstudie avseende nyckeltalsanalys inom vård och omsorg

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Värmdö kommun genomfört en förstudie i form av nyckeltalsanalys inom vård och omsorg. Analysen fokuseras mot LSS-verksamheten och äldreomsorgen. Nulägesanalysen innefattar en historisk nyckeltalsanalys, analys av hur befolkningsutvecklingen har påverkat kostnadsutvecklingen till idag samt analys av budget och budgetavvikelser. Nulägesanalysen syftar till att belysa hur resurser och budgetmedel fördelas samt inom vilka områden eventuella oklarheter eller frågetecken finns. Genom nulägesanalysen belyses följande:

- Jämförelse av standardkostnader med de strukturellt sett mest lika kommunerna samt analys av avvikelser från standardkostnaderna.
- Skillnader i kostnadsnivå och volymer mot de strukturellt sett mest lika kommunerna.

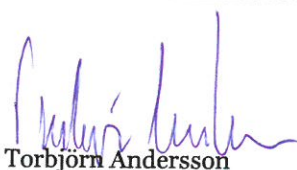
Resultatet av förstudien framgår av bifogad rapport.

Revisorerna översänder rapporten till Vård- och omsorgsnämnden för yttrande. Revisorerna önskar svar på följande frågor.

- Vilken är nämndens syn på nyckeltalsanalysen - stämmer analysen med nämndens bild av kostnadsläge m.m?
- Anser nämnden, kopplat till de budgetavvikelser som förelegat de senaste åren, att man har en väl fungerande verksamhets- och ekonomistyrning samt resursfördelning till de olika verksamhetsområdena?

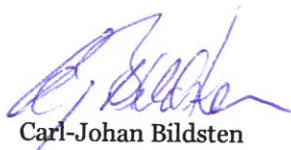
Svar önskas revisorerna tillhanda senast den 17 mars 2017.

För Värmdö kommuns revisorer

Torbjörn Andersson

Ordförande

Carl-Johan Bildsten

vice ordförande

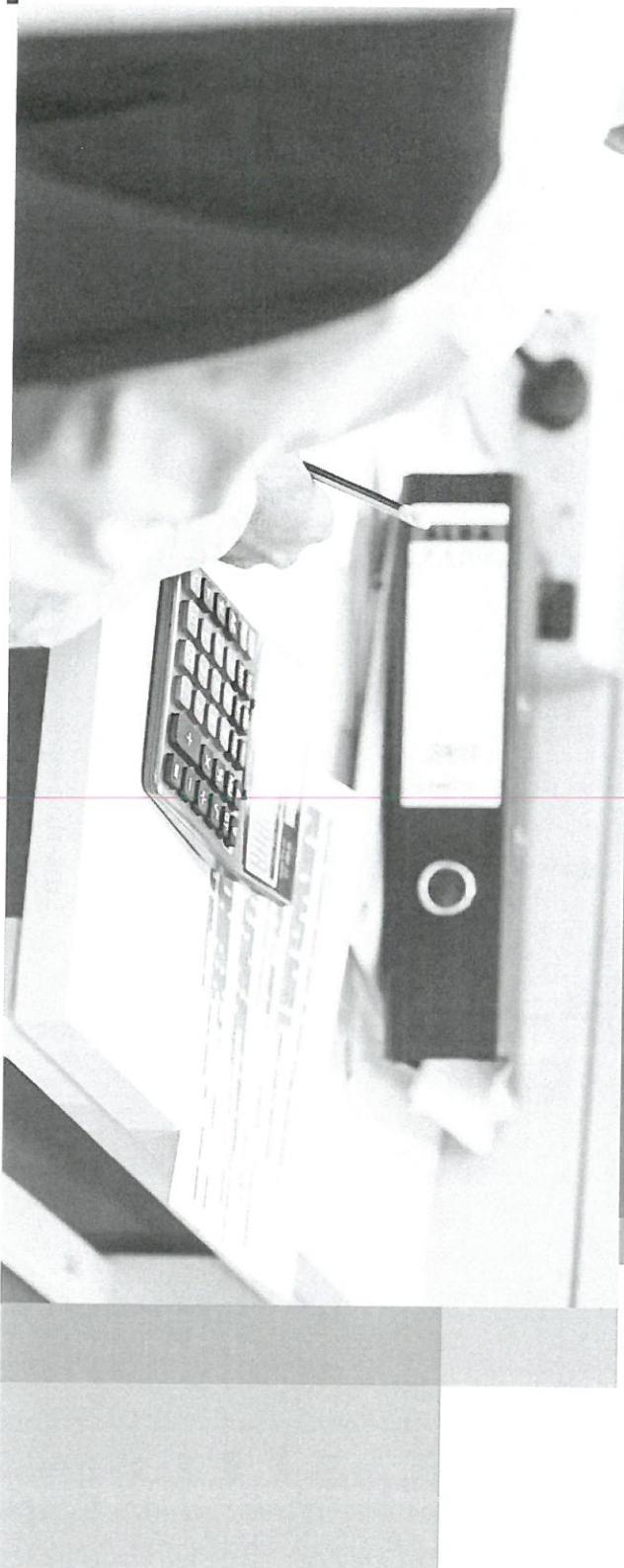
För kännedom:

Kommunfullmäktiges presidium

Kommunal sektor

Nulägesanalys Värmdö kommun - vård och omsorg

7 november 2016
Henrik Berggren

pwc

Innehåll

1	Budget och budgetavvikelse 2011-2015	4
2	Nulägesanalys	6
2.1	Allmänt om nyckeltal	7
2.2	Standardkostnad i relation till verklig kostnad	11
2.3	Socialtjänst	20
2.3.1	Äldreomsorg	24
2.3.2	Omsorg för personer med funktionsnedsättning	45

Bakgrund och syfte

Ett antal frågeställningar kring kostnadsläget inom Vård- och omsorgsnämndens verksamheter har över tid diskuterats i revisionen.

Det har bl a handlat om kostnaderna för LSS-verksamheten samt kostnader för hemtjänstinsatser visavi särskilt boende.

Vård- och omsorgsnämnden redovisade även ett underskott 2015 med närmare 40 mkr mot budget. Sammantaget motiverar detta en fördjupad granskningsinsats av nämnden.

Mot ovanstående bakgrund föreslås att uppdraget inleds med en nulägesanalys av verksamheterna. Analysen fokuseras mot LSS-verksamheten och äldreomsorgen.

Nulägesanalysen innefattar en historisk nyckeltalsanalys, analys av hur befolkningsutvecklingen har påverkat kostnadsutvecklingen till idag samt analys av budget och budgetavvikelser. Nulägesanalysen syftar till att belysa hur resurser och budgetmedel fördelas samt inom vilka områden eventuella oklarheter eller frågetecken finns. Genom nulägesanalysen belyses följande:

- Jämförelse av standardkostnader med de strukturellt sett mest lika kommunerna samt analys av avvikelser från standardkostnaderna.
- Skillnader i kostnadsnivå, volymer och kvalitet mot de strukturellt sett mest lika kommunerna.

Budget och budgetavvikelse 2011-2015

Budgetavvikelse 2011–2015

Vård- och omsorgsnämnden har redovisat underskott samtliga år sedan 2011. Underskottet minskade varje år mellan 2011 och 2014. Både i miljoner kronor och som procent av omsättningen.

Nämndens underskott fördelas på biståndsavdelningen (finansieringen) -16,7 mkr och utförande i egen regi -22,2 mkr.

Samtliga stora verksamheter i den egna regin redovisar underskott 2015. Äldreomsorgen har redovisat underskott samtliga år sedan 2011. LSS-verksamheten har redovisat underskott tre av fem år.

Orsaken för äldreomsorgen ska vara ökade personalkostnader inom de verksamheterna, till stor del till följd av ökade bemanningskostnader.

För funktionshinder beror underskott främst av externt köpa platser.

	Avvikelse, mkr	% av omsättning
2011	-15,0	6
2012	-12,9	5
2013	-10,2	4
2014	-7	3
2015	-40,2	12
	LSS	Hemtjänst Särskilt boende
2011	1,6	-13,3 -4,3
2012	-2,2	-6,2 -6,5
2013	0,4	-5,9 -5,8
2014	-1,0	-2,6 -4,5
2015	-3,5	-10,6 -8,4

Nulägesanalys

Allmänt om nyckeltal

Nyckeltal benämns vissa tal som ofta används för att värdera ett företag eller en organisation och dess verksamhet.
Wikipedia

Varför nyckeltal?

- Nyckeltalens uppgift är bidra till presentationen av läge, mål och resultat för verksamhet och ekonomi.
- Nyckeltalen kan stärka beslutsunderlaget för kommunfullmäktige respektive kommunledning.
- Det är viktigt att nyckeltal:
 - är anpassade till uppdraget och verksamheten.
 - fokuserar på det väsentliga.
 - är förankrade i organisationen och enkla att förstå samt
 - möjliggör jämförelser (mellan bra/dåliga värden, med andra kommuner).
- Officiell statistik utgörs av kommunala räkenskaper och antalsuppgifter om brukare etc., och finns för samtliga kommuner.
- Det är viktigt att välja officiella och heltäckande nyckeltal.

Källa: Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)

Varför nyckeltalsjämförelser?

Nedan ges några exempel på varför jämförelser är bra att göra:

Ger ett signalsystem som speglar avvikelser

- jämfört med andra kommuner
- över tid i den egna kommunen

Kan förklara skillnader

- påverkbara och icke påverkbara faktorer
- kan användas för att lära och utveckla verksamheten
- lära sig av goda exempel
- ge underlag för bra uppföljning och prognoser

Kan leda till att den egna redovisningen förbättras dvs. höja statusen på statistik och räkenskapsammandrag

Mot vem ska man jämföra?

- I materialet görs jämförelser mot jämförbara kommuner, länet, riket och kommungruppen Förortskommuner till storstäderna
- Jämförbara är de sju mest lika kommunerna ur ett strukturellt perspektiv (Källa: www.kolada.se)
- Kvarvarande kostnadsskillnader kan förklaras av påverkbara faktorer (ej struktur)
- Olika kommuner för olika områden
- Bygger på standardkostnader och folkmängd

	Jfr övergripande	Jfr bo	Jfr grsk	Jfr gysk	Jfr äo	Jfr ifo	Jfr LSS
1	Tyresö	Lerum	Vallentuna	Sandviken	Sigtuna	Lidköping	Strängnäs
2	Vallentuna	Partille	Lomma	Vallentuna	Vallentuna	Kungälv	Sigtuna
3	Ekerö	Österåker	Österåker	Lerum	Härbyda	Alingsås	Lerum
4	Österåker	Tyresö	Lidingö	Stenungsund	Österåker	Piteå	Trelleborg
5	Knivsta	Sundbyberg	Lerum	Vetlanda	Upplands Väsby	Karlshamn	Danderyd
6	Järfälla	Upplands Väsby	Nykvarn	Mark	Ekerö	Österåker	Höganäs
7	Salem	Lidingö	Sollentuna	Sigtuna	Sundbyberg	Enköping	Sandviken

Standardkostnad i relation till verklig kostnad

Beskrivning

- Sedan 1997 jämförs kommunernas faktiska kostnader för kärnverksamheterna med motsvarande standardkostnad i skriften "Vad kostar Verksamheten i din kommun?" (SCB, SKL).
- Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är "dyr" eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med kommunens standardkostnad enligt kostnadsutjämningsystemet.
- Eventuella skillnader mot standardkostnad kan förklaras av den relativa effektivitetsnivån i verksamheten. Bedriver kommunen verksamheten mer kostnadseffektivt än genomsnittet (men till samma standard) visar det sig i en nettokostnad som är lägre än standardkostnaden. Det omvända gäller om verksamheten bedrivs ineffektivt ur ett kostnadsperspektiv.
- Kommunen kan vidare göra en annan prioritering i budgettilldelningen än genomsnittet. Det kan handla om att medvetet hålla en högre ambitionsnivå i alla verksamheter (och finansiera detta med högre skatt än genomsnittet) eller att medvetet tilldela en viss verksamhet mer resurser på bekostnad av andra verksamheter.

Beskrivning

- Denna prioritering kommer att visa sig som en positiv standardkostnadsavvikelse för den prioriterade verksamheten.
- Skillnad i tilldelning av resurser kan spegla en intern resursfördelningsmodell med svaga kopplingar till den demografiska situationen och de strukturella behoven. Kostnads-utjämningsystemet (och standardkostnaden) anpassar sig tämligen direkt till hur situationen ser ut i kommunen. Om resursfördelningen inte "hänger med" kan det resultera i en standardkostnads-avvikelse (uppåt eller nedåt).
- Slutligen kan kommunens kostnad påverkas av strukturella förutsättningar som inte systemet fångar.
- I praktiken kan det vara svårt att konstatera vilket som är orsaken till en eventuell avvikelse. Inte sällan är det en kombination av flera orsaker. Via olika volymuppgifter och styckkostnad ges dock en indikation om orsaken.
- Syftet med jämförelsen är således inte att anpassa kostnaden till standardkostnaden, utan att granska kommunens faktiska prioriteringar och resurstilldelning till olika verksamheter.

Standardkostnad – vad beaktas?

Äldreomsorg

Standardkostnaden bestäms av indikatorerna:

- Ålder (65-79, 80-89, 90+)
- Civilstånd (gift/ ogift)
- Merkostnad ohälsa (s.k. dödlighetskorrigering)
 - Faktiskt antal döda i jämförelse med förväntade antal döda 65+
- Tillägg /avdrag för utländsk bakgrund (nordisk/ utomnordisk), 5 procent per 65+
- Tillägg/avdrag för gles bebyggelse samt extra behov av institutionsboende i glesbygd

LSS-verksamheten

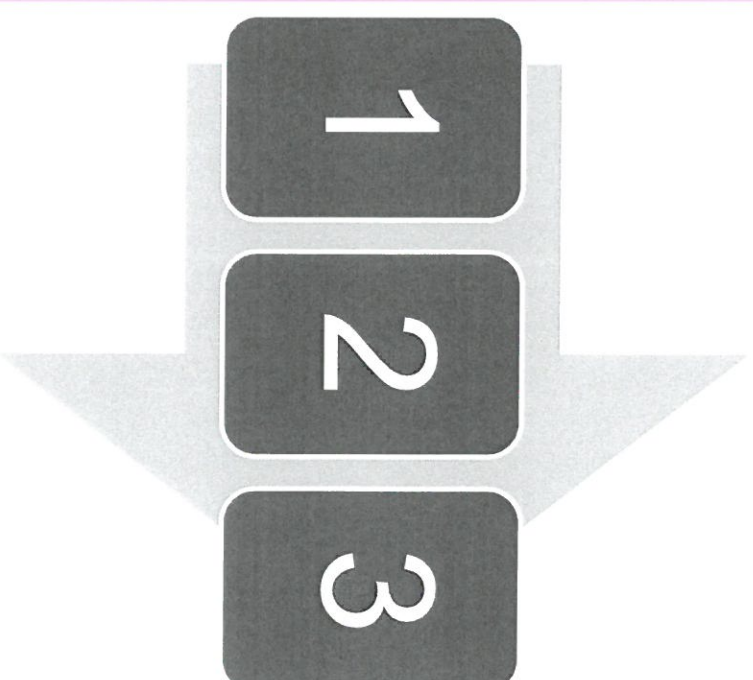
Standardkostnaden bestäms av indikatorerna:

- Kommunens inrapporterade/ verkställda LSS-insatser
- Genomsnittliga styckkostnader
- Kommunens redovisade personalkostnader (inkl. en andel av köpt verksamhet) som approx. för vårdtyngd hos kommunens brukare. Kompenseras till 70 procent.

Analysens tre steg

Standardkostnadsanalysen, enligt den metod som arbetats fram av SKL och SCB, består av tre steg.

1. Det *första* steget innebär att man jämför kommunens redovisade nettokostnad (kronor per inv.) med den genomsnittliga nettokostnaden i riket (kronor per inv.).
2. Det *andra* steget innebär att man jämför kommunens standardkostnad (kronor per inv.) med den genomsnittliga standardkostnaden i riket (kronor per inv.).
3. I det *tredje* steget sätts steg 1 i relation till steg 2.

Analysens tre steg – verksamheter inom vård och omsorg

Äldre- omsorg LSS			
Nettokostnad i kommunen	6 535	3 640	
Nettokostnad i riket	10 052	4 543	
Steg 1 (index)	65,0	80,1	
Standardkostnad kommunen	6 552	3 751	
Standardkostnad riket	10 052	4 543	
Steg 2 (index)	65,2	82,6	
Steg 3 (%)	-0,3%	-3,0%	
Steg 3 kr/inv.	-18	-111	
Steg 3 mnkr	-0,7	-4,6	

Analysens tre steg – verksamheterna i kommunen

Äldreomsorgen

Värmdö kommun bedriver äldreomsorg till en kostnad som understiger riksgenomsnittet med 35,0 procent givet kommunens standard, effektivitet samt struktur.

Värmdö kommun har sådana strukturella förutsättningar (enligt kostnadsutjämnningen) att de borde kunna bedriva äldreomsorgen till en kostnad som understiger riksgenomsnittet med 34,8 procent givet en genomsnittlig standard, och effektivitet samt med hänsyn till kommunens strukturella förutsättningar.

Merparten av den lättare strukturen kan tillskrivas åldersstrukturen. Men de äldres socioekonomiska bakgrund och åldersfördelningen bland de äldre spelar också in.

Värmdö bedriver äldreomsorgen till en kostnad som är 0,3 procent *lägre* än förväntat. Skillnaden motsvarar **0,7 miljoner kronor**.

Analysens tre steg – verksamheterna i kommunen

LSS

Värmdö kommun bedriver LSS-verksamheten till en kostnad som understiger riksgenomsnittet med 19,9 procent givet kommunens standard, effektivitet samt struktur.

Värmdö kommun har sådana strukturella förutsättningar (enligt LSS-utjämnningen) att de borde kunna bedriva LSS-verksamheten till en kostnad som understiger riksgenomsnittet med 17,4 procent givet en genomsnittlig standard, och effektivitet samt med hänsyn till kommunens faktiska volymer.

Merparten av den lättare strukturen kan tillskrivas andelen insatser. Vårdtyngden på insatserna bedöms dock vara i nivå med genomsnittet.

Värmdö bedriver LSS-verksamheten till en kostnad som är 3,0 procent *högre* än förväntat. Skillnaden motsvarar **4,6 miljoner kronor**.

Sammanfattning - standardkostnad i relation till verklig kostnad

Vid en jämförelse mot kommunens standardkostnad redovisar Värmdö kostnader i nivå eller något under förväntad nivå.

Standardkostnaden avser den genomsnittliga kostnaden i riket men med hänsyn till den egna kommunens förutsättningar såsom de identifieras enligt kostnadsutjämnningen.

Avvikelsen avser utfall och enligt de siffror kommunen redovisar till SCB i det så kallade Räkenskapsammandraget.

För äldreomsorgen handlar det om -0,3 procent – vilket får betraktas som liten avvikelse.

För LSS-verksamheten är den negativa avvikelsen något större -3 procent.

En avvikelse innebär att kommunen relativt har en annan ambitionsnivå eller effektivitet i verksamheten. Det är inte lätt härleda vilket som är fallet. Via styckkostnader och volymstatistik kan man dock komma en bit på vägen.

Det är dock viktigt att skilja på budgeterade och icke budgeterade avvikelser.

En budgeterad avvikelse är helt i sin ordning då det är kommunen som väljer ambitionsnivå utifrån tillgängliga resurser (såsom nivå på skattesats).

En icke budgeterad avvikelse är mer bekymmersam. Denna kan uppstå på två olika sätt:

- Underskattning av efterfrågan i budgettilldelningen (*beställaren*)
- Verksamheten klarar inte att utföra uppdraget till den tilldelade budgeten per brukare/elev/etc. (*utföraren*)

Då kommunen redovisar underskott på de studerade verksamheterna är inte aktuell avvikelse den budgeterade! Budgeten förutsatte större negativa avvikelser.

Socialtjänst

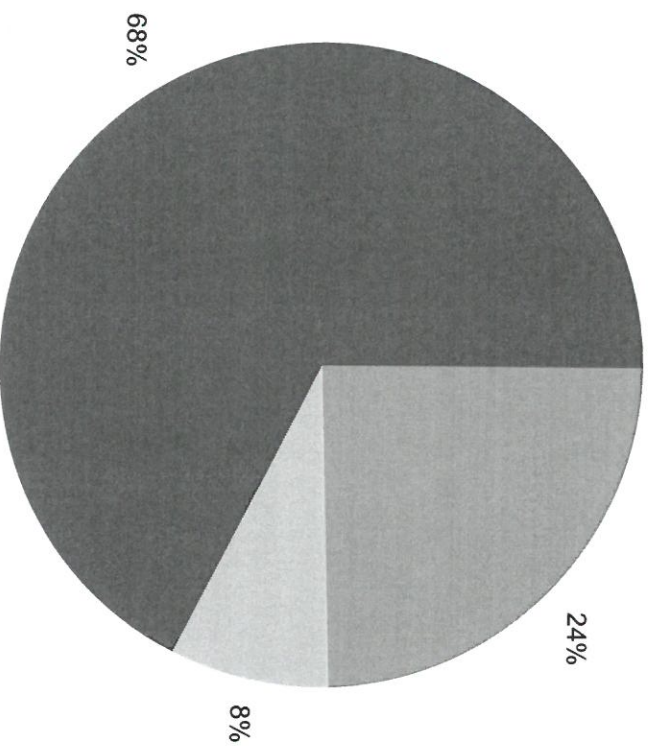
Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Socialtjänstlagen 2 kap § 1

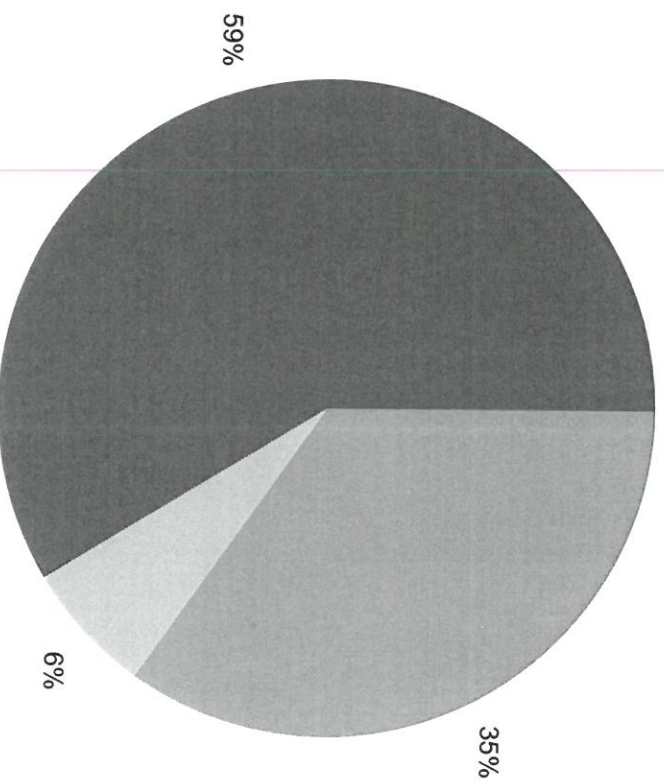
Socialtjänst

Andel av kommunens totala nettokostnader, procent

- Nettokostnad äldre och funktionsnedsatta, kr/inv
- Nettokostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv
- Övrigt, kr/inv

- Nettokostnad äldre och funktionsnedsatta, kr/inv
- Nettokostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv
- Övrigt, kr/inv

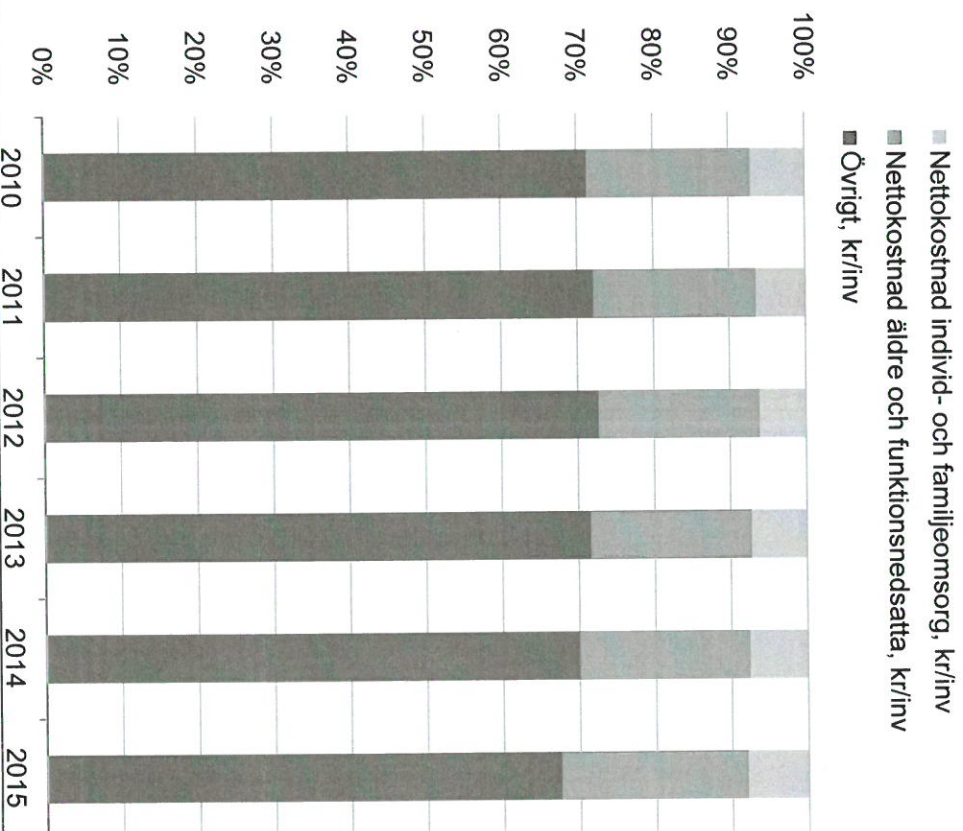

Socialtjänst

2010-2015, andel av kommunens totala nettokostnader, procent

Kostnaderna för socialtjänst uppgår till 32 procent av de totala kostnaderna. Andel är lägre än motsvarande i riket. Det är kostnader för äldre- och funktionsnedsatta som förklarar.

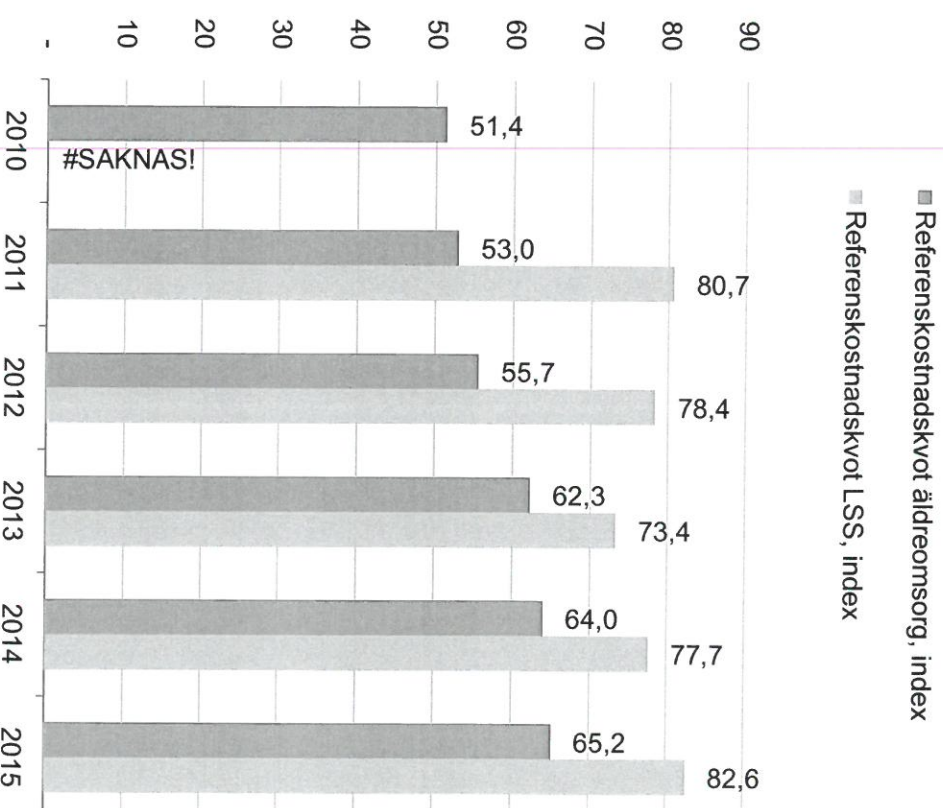
Över tid har socialtjänstens andel av kostnaderna ökat. Från 29 procent 2010 till 32 procent 2015.

Strukturella förutsättningar 2010-2015, referenskostnadsindex

Kommunen har i relation till genomsnittet gynnsamma förutsättningar att bedriva äldreomsorg och LSS-verksamheten.

Över tid har förutsättningar blivit allt tyngre när det gäller äldreomsorgen.

Äldreomsorg

Nettokostnadsavvikelse – äldreomsorg

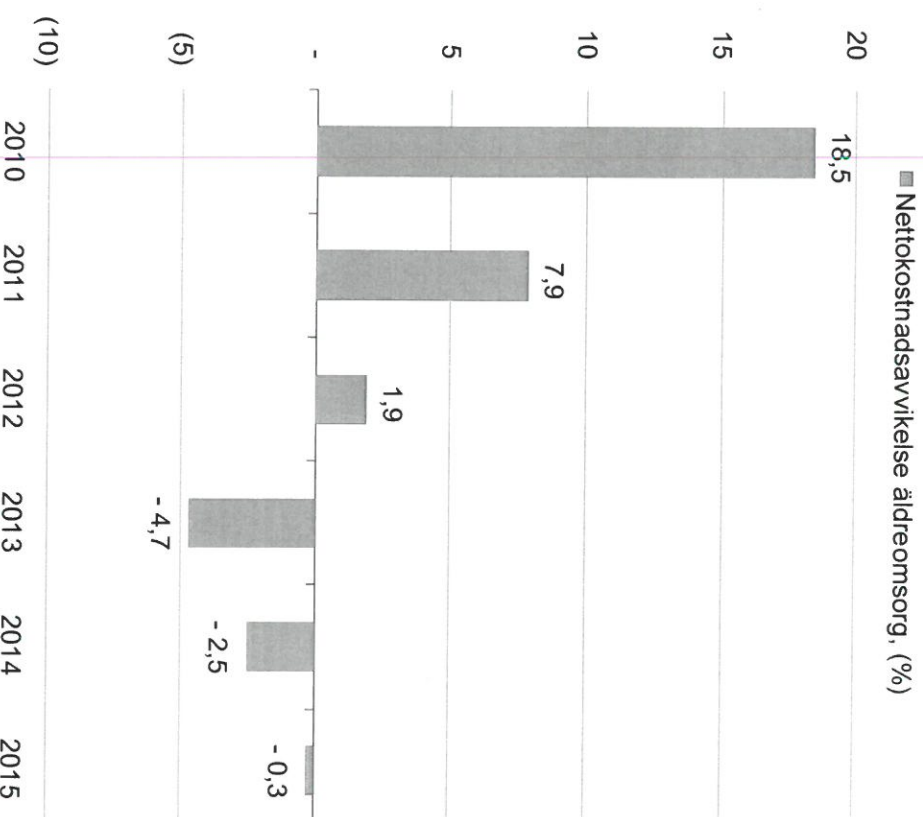
Värmdö kommun bedriver äldreomsorgen till en kostnad som understiger förväntad nivå med 0,3 procent.

Skillnaden motsvarar 0,7 miljoner kronor.

Förklaringen till avvikelsen mot förväntad kostnad kan vara

- Lägre volym
- Lägre styckkostnad
- Kombination av båda

Över tid har avvikelsen minskat kraftigt.

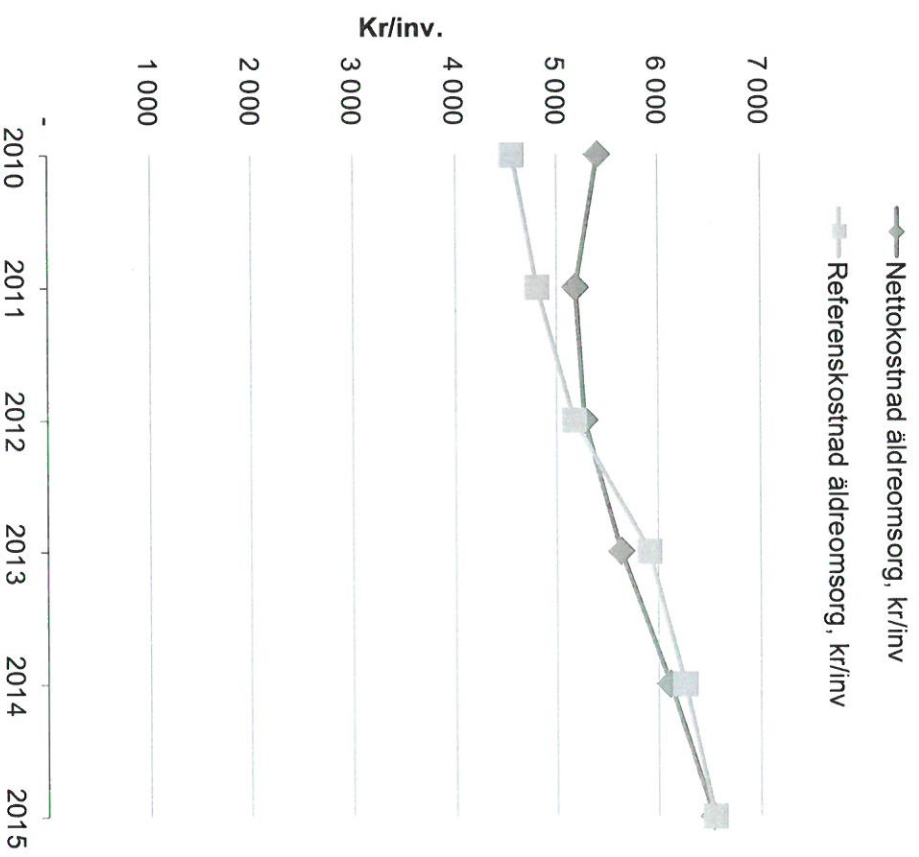

Nettokostnadsavvikelse – äldreomsorg 2010-2015, delarna

För åren 2010 till 2013 ökade kommunens referenskostnad snabbare än kommunen egen kostnad. Detta resulterar i en minskad avvikelse.

Mellan 2014 och 2015 fortsatte kommunens referenskostnad att öka. Samtidigt ökade kommunens kostnad något mer – varför avvikelse blir mindre negativ.

Kommunens kostnad avser utfall ej budget.

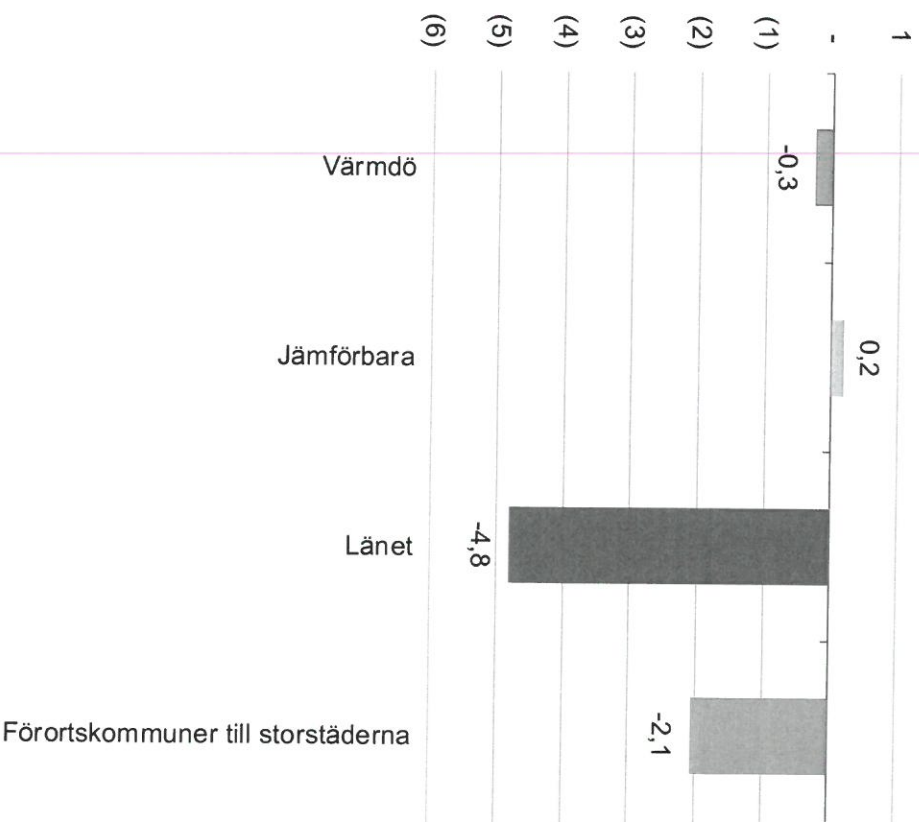

Nettokostnadsavvikelse – äldreomsorg 2015 i jämförelse, procent

Värmdö bedriver äldreomsorgen till en kostnad som understiger den förväntade med 0,3 procent.

Avvikelsen motsvarar 0,7 mnkr.

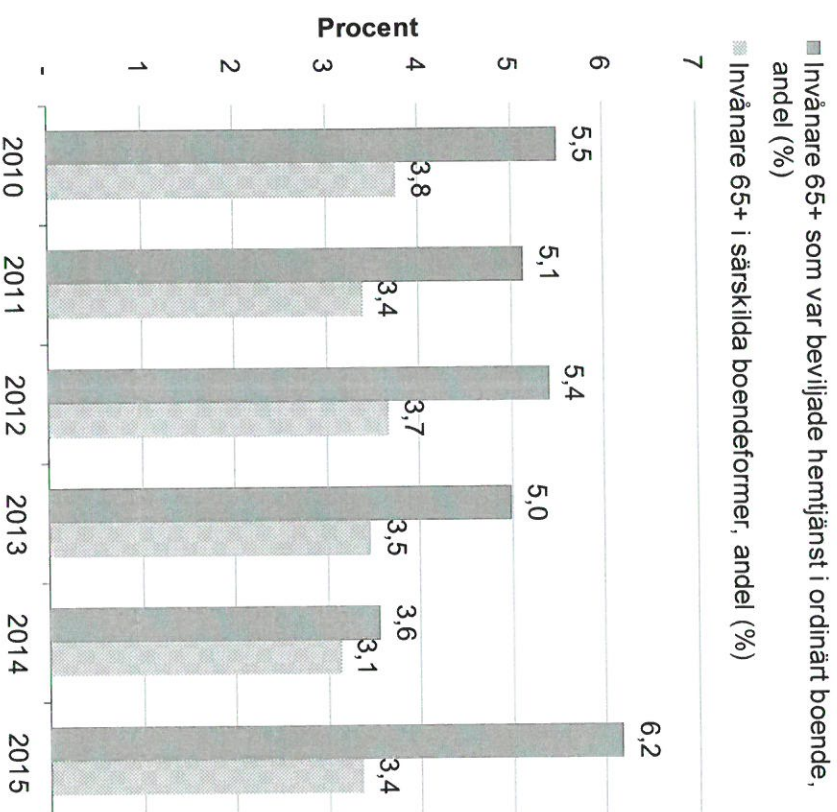
Länet och kommungruppen redovisar en större negativ avvikelse medan de jämförbara redovisar en något över förväntat.

Äldreomsorg – andel med omsorg 2010-2015, procent

Andelen äldre med hemtjänst har varierat mellan åren. Sett över hela perioden har andelen ökat. Uppgiften för 2014 bör kontrolleras.

Andelen äldre med särskilt boende minskade i början av perioden för att sedan stabiliseras.

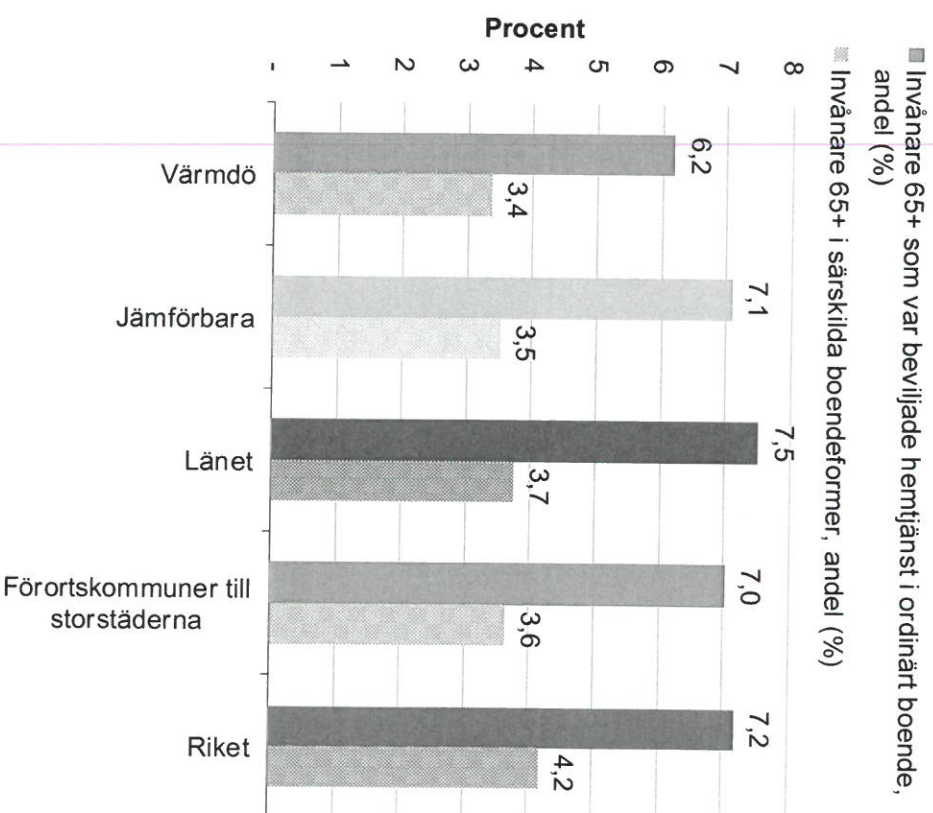
Fr.o.m. 2013 exkluderas personer som enbart har trygghetslarm, matdistribution eller mindre än två timmar hemtjänst per månad i individstatistiken. Avser samtidig regi. Källa: Socialstyrelsen.

Äldreomsorg – andel med omsorg 2015 i jämförelse, procent

Sammantaget är det i jämförelse med andra en låg andel äldre som har någon form av omsorg i kommunen.

Störst skillnad är inom hemtjänsten där kommunen avviker stort från övriga grupper.

Även på boendesidan ligger kommunen lägre än samtliga jämförelsegrupper.

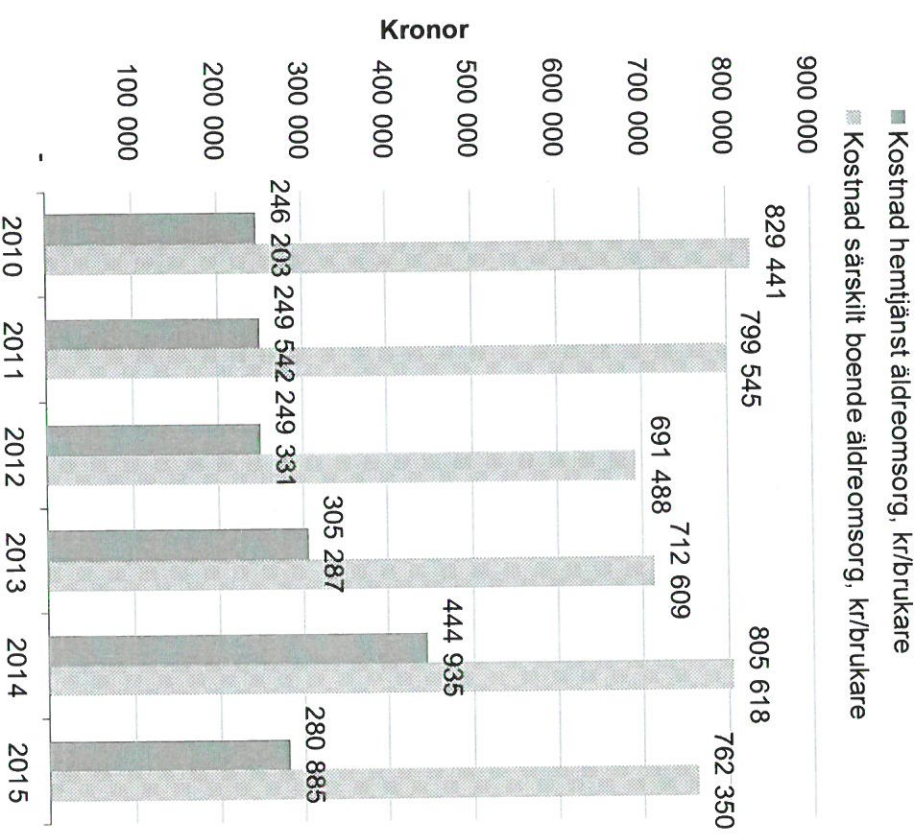

Äldreomsorg

2010-2015, kronor per brukare

Kostnaderna för hemtjänsten har varierat över tid. Den höga kostnaden 2014 hänger ihop med den låga (och troligtvis felaktiga) volymen för hemtjänsten.

Kostnaderna för boende har varierat över tid. Mellan 2014 och 2015 minskade kostnaderna med 5 procent.

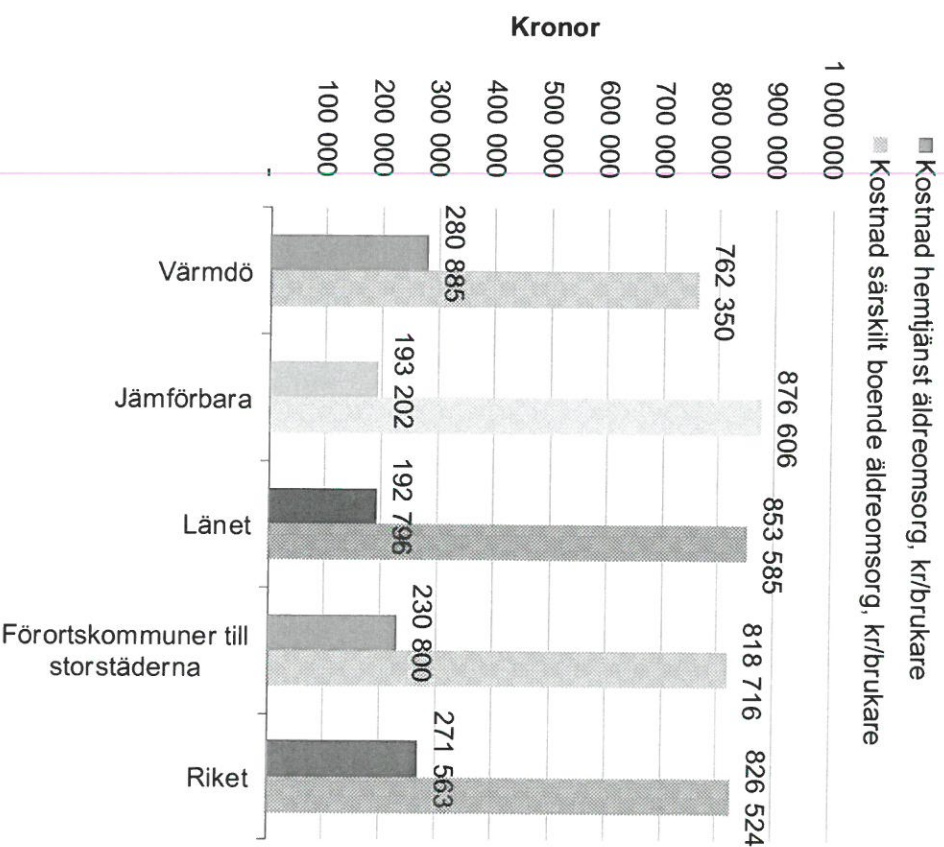

Äldreomsorg

2015 i jämförelse, kronor per brukare

Kommunen redovisar jämförelsevis låga kostnader för boende. Kostnaden ligger 13 procent under de vad jämförbara redovisar.

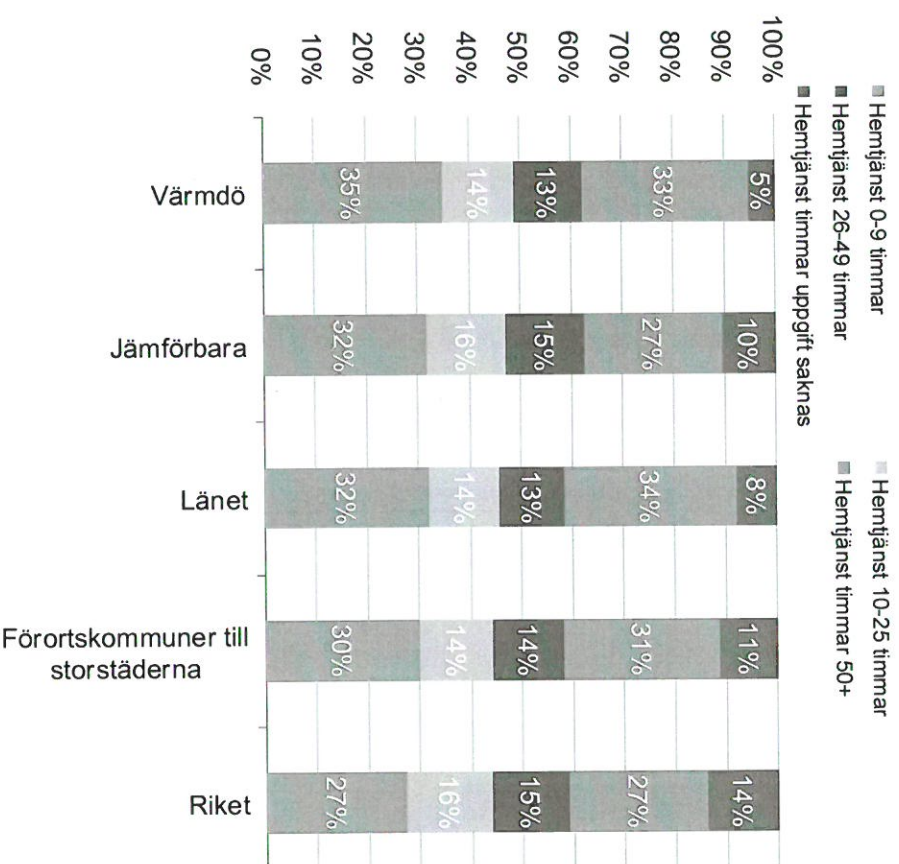
När det gäller hemtjänsten redovisar kommunen en relativt hög styckkostnad.

Äldreomsorg

2015 i jämförelse, andel brukare hemtjänst per antal timmar (intervall)

Kommunen har jämförelsevis en hög andel brukare med mer än 50 timmar per månad. Detta kan förklara den höga styckkostnaden. Kommunen har även en relativt hög andel brukare med 0-9 timmar per månad.

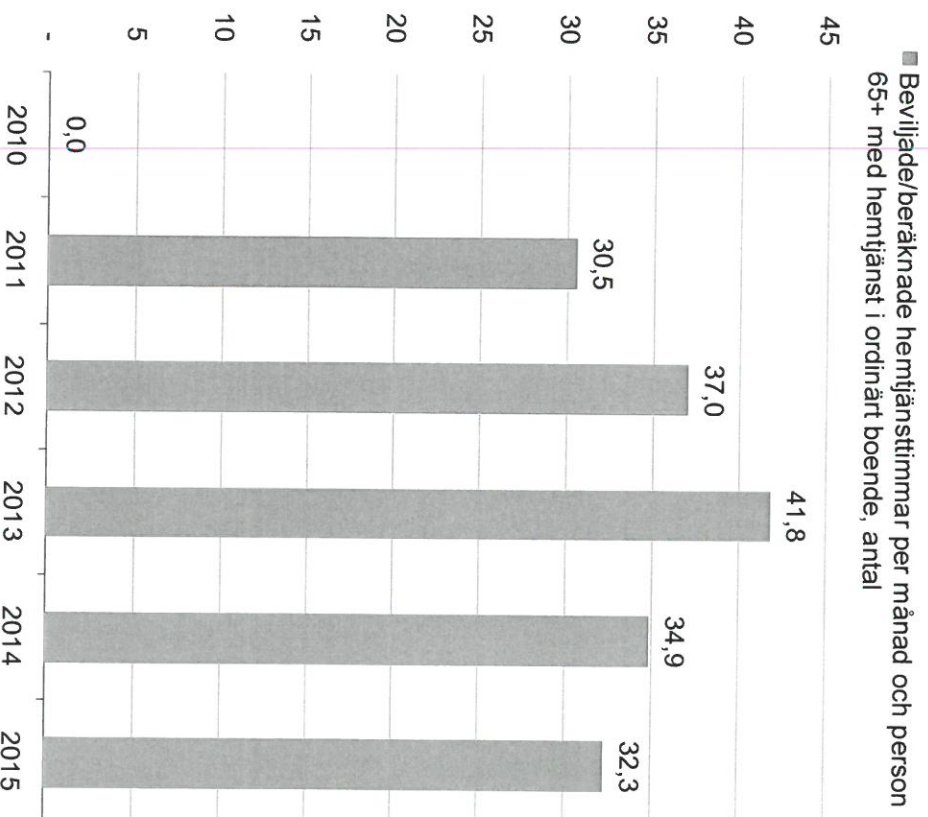
Äldreomsorg – hemtjänst

2010-2015, beviljade/beräknade timmar per månad 65+ med omsorg

Antalet timmar per månad per hemtjänstagare över 65 år har varierat under perioden.

För år 2010 redovisar inte Socialstyrelsen några uppgifter för kommunen. Detta kan bero att kommunen inte rapporterade in någon uppgift eller att Socialstyrelsen ansåg att inrapporterade uppgifter innehöll för mycket osäkerhet.

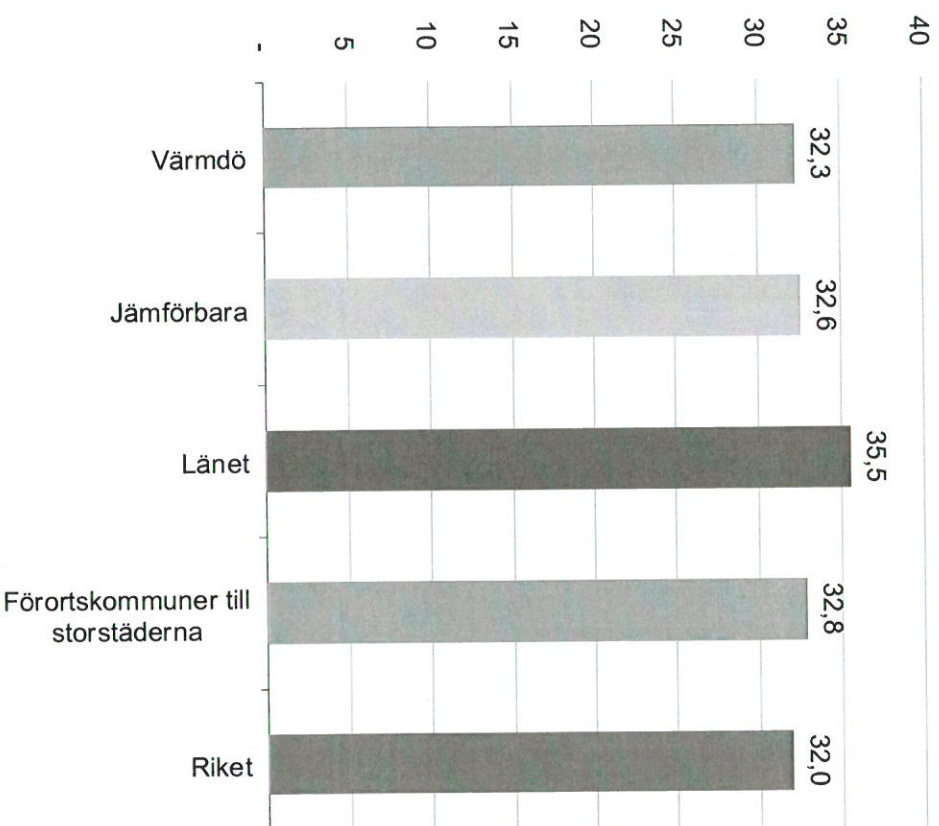
Antalet timmar steg kraftigt mellan åren 2011 till 2013 för att sedan falla tillbaka.

Äldreomsorg – hemtjänst

2015 i jämförelse, beviljade/beräknade timmar per månad 65+ med omsorg

Kommunens redovisade värden ligger i nivå med jämförbara kommuner och förortskommuner. Jämfört med länet redovisar kommunen en lägre siffra.

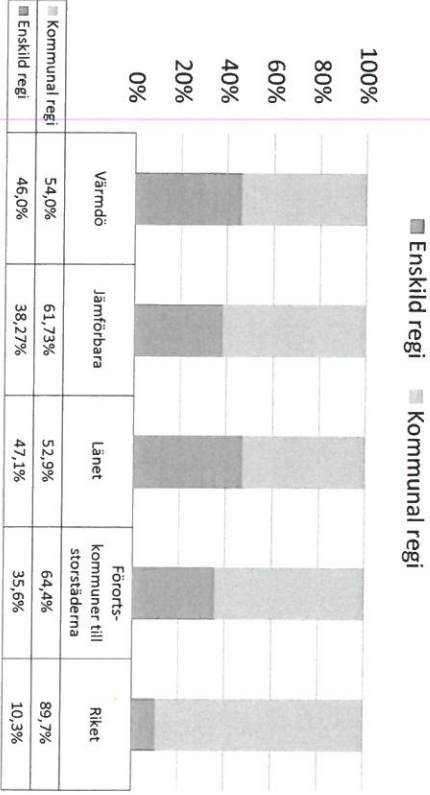
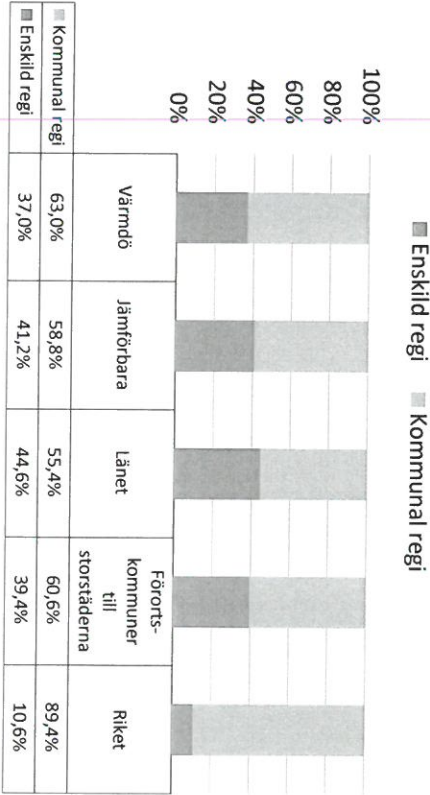

Aldreomsorg – antal boende samt antal hemtjänsttimmar

2015 i jämförelse andel i extern respektive egen regi

Andelen boendeplatser i extern respektive kommunal regi i Värmdö skiljer sig inte mycket från jämförbara, länet samt kommungruppen. Dessa grupper avviker dock markant från hur det ser ut i riket som helhet

För antalet hemtjänst timmar är situationen likartade både när det kommer till fördelningen och skillnaderna mellan grupperna.

Äldreomsorg – korttidsvård

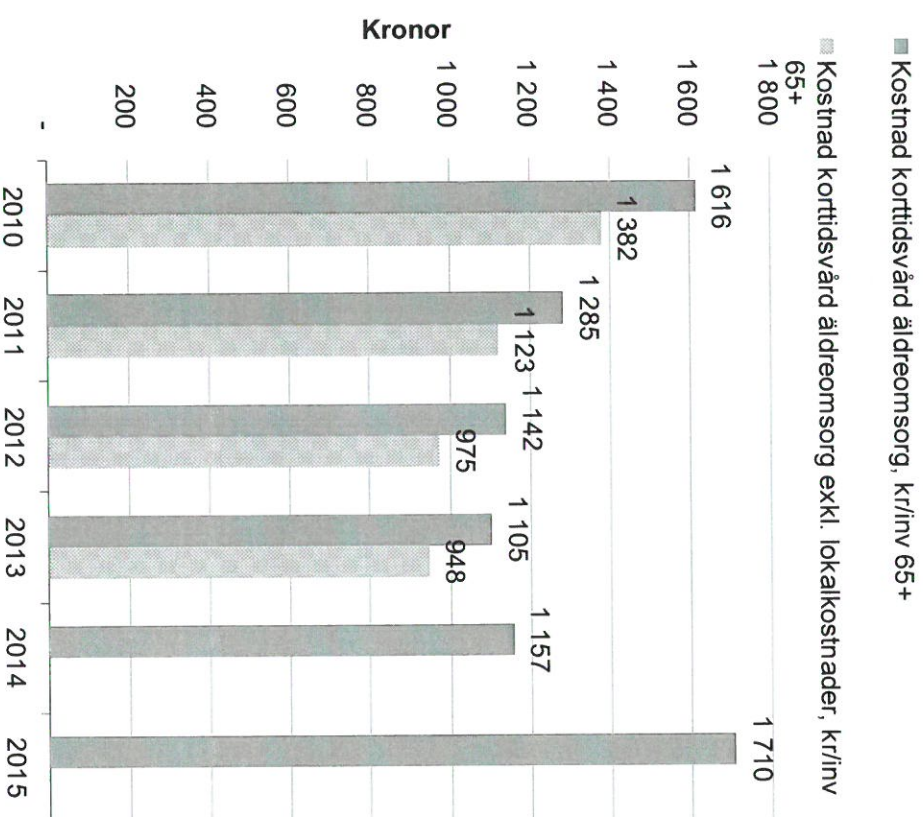
2010-2015, kronor per 65+

Kostnaden för korttidsvård minskade kraftigt mellan åren 2010 och 2013. Minskningen var stor både inklusive och exklusive lokaler.

Från och med 2014 redovisas kostnaden för korttidsvården endast inklusive lokaler.

Kostnaden ökade med 47 procent mellan 2014 och 2015.

Under denna verksamhet ska kostnaden för alla korttidsplatser redovisas även om de är insprängda i särskilda boende.

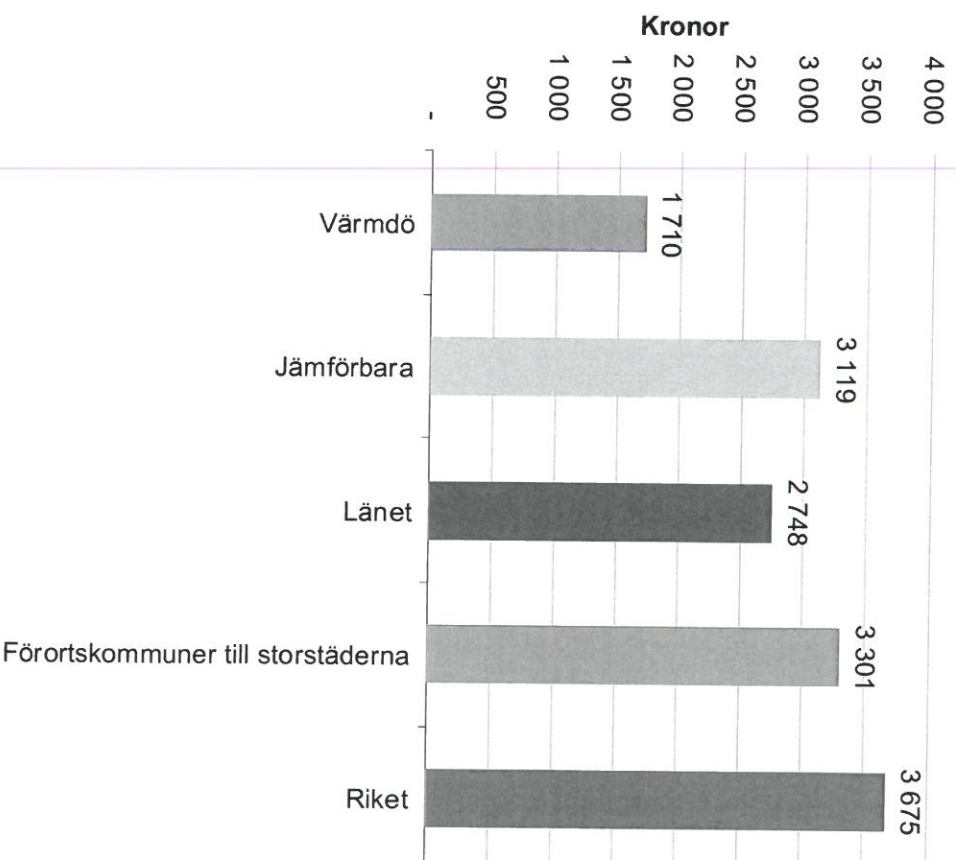

Aldreomsorg – korttidsvård

2015 i jämförelse, kronor per 65+

Trots den kraftiga kostnadsökningen mellan 2014 och 2015 är kommunens värde i relation till övriga grupper mycket lågt.

Kommunens kostnad är den 21:e lägsta bland Sveriges samtliga 290 kommuner.

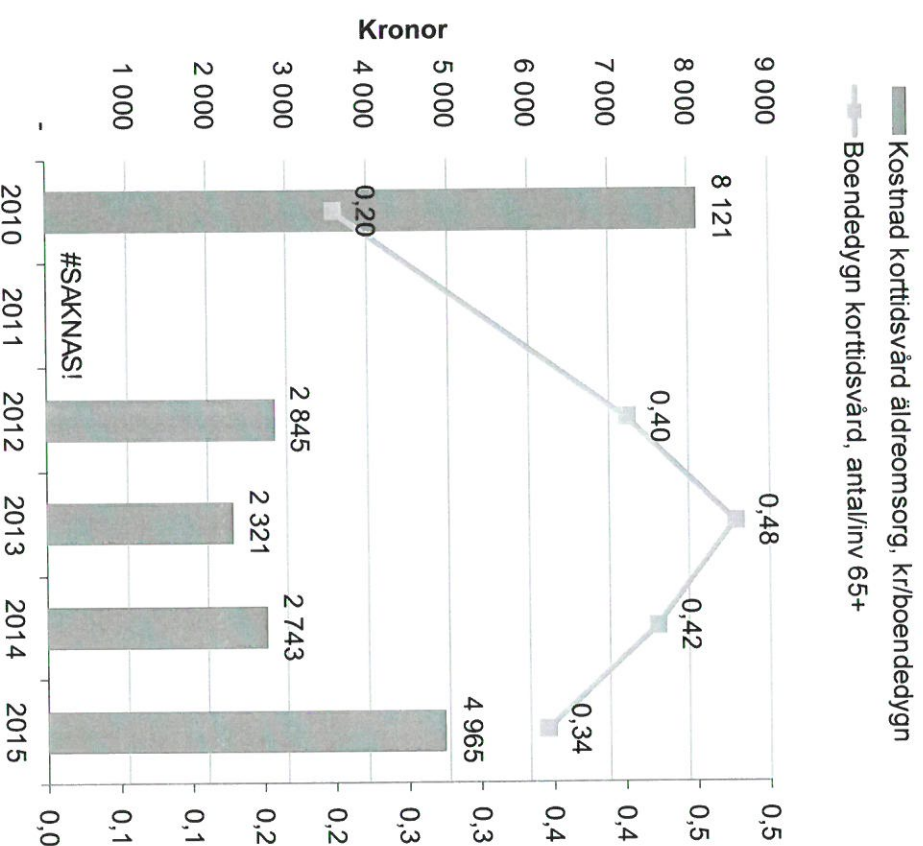
Äldreomsorg – korttidsvård

2010-2015, antal dygn och kostnad per dygn

Kostnaden per 65 år är en funktion av hur många dygn kommunen beslutar om och vad dessa kostar.

Antalet dygn ökade kraftigt fram till och med 2013 för att sedan falla tillbaka.

Kostnaden per dygn har varierat mellan mycket höga 8 121 kronor (2010) och låga 2 321 kronor (2013).

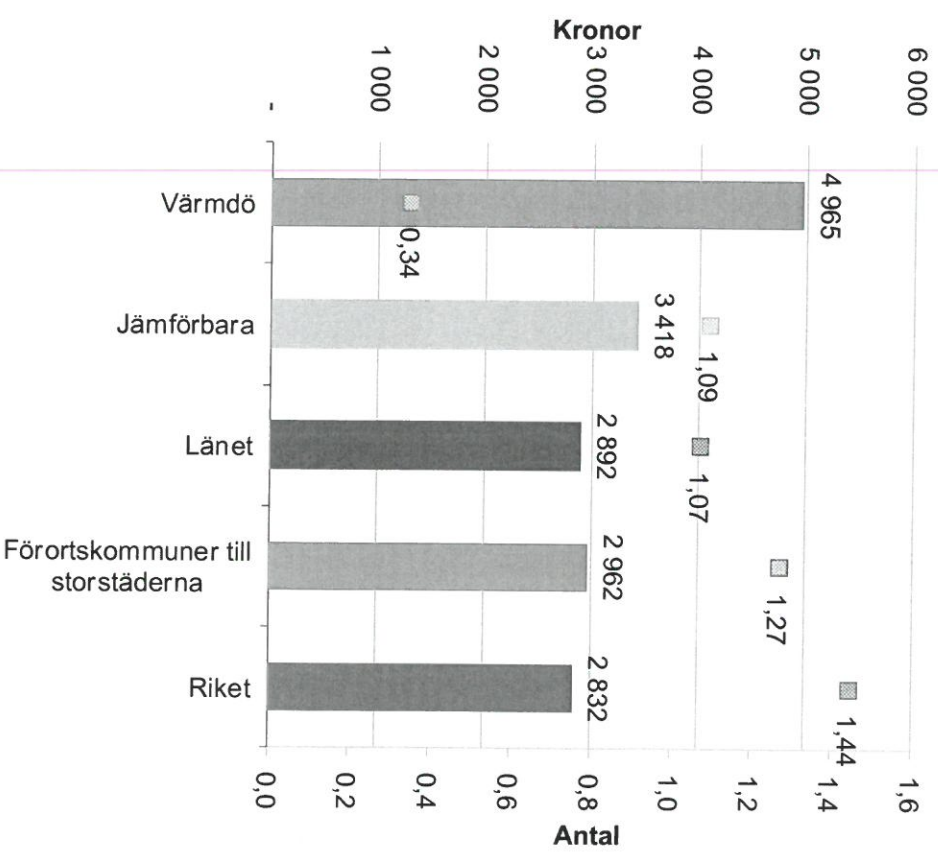

Aldreomsorg – korttidsvård

2015 i jämförelse, antal dygn och kostnad per dygn

I jämförelse med andra grupper och riket har kommun ett få antal dygn per 65+.

Kostnaden per dygn är dock relativt högt. Kommunens kostnad är den 19:e högsta bland Sveriges 290 kommuner.

Öppen verksamhet

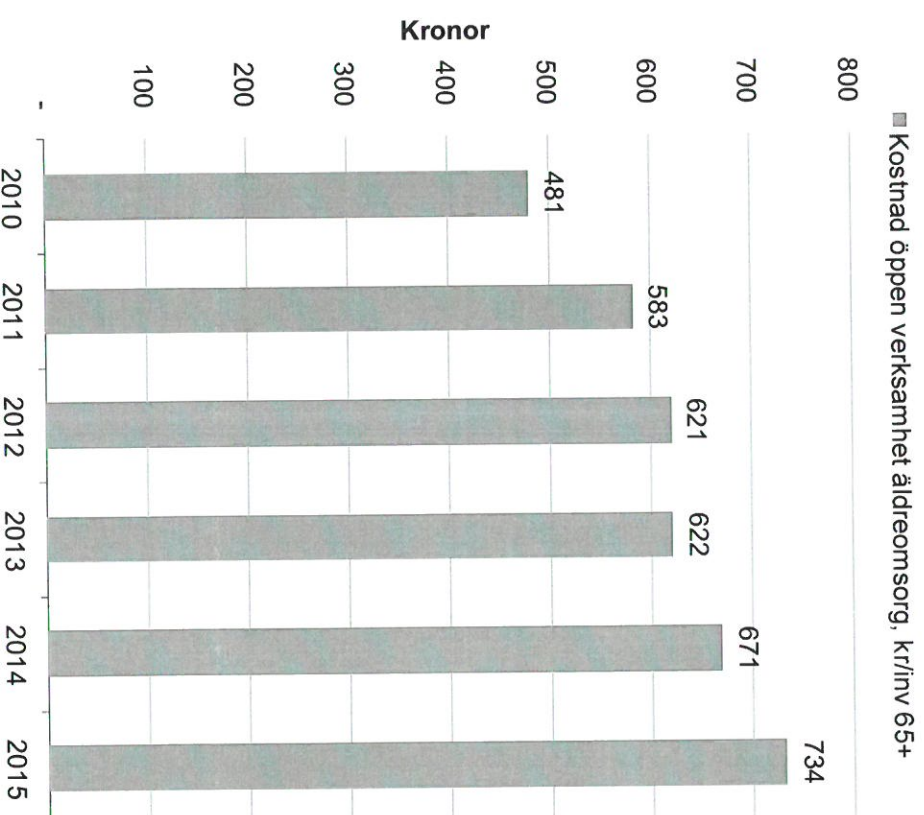
2010-2015, kronor per 65+

Kostnaderna för öppen verksamhet har ökat kontinuerligt under perioden.

Under detta verksamhetsområde ska kommunen redovisa generellt riktade verksamheter som i första hand är avsedda för personer 65 år och äldre och där ett deltagande inte förutsätter individuell behovsbedömning/bistandsbeslut.

Exempel på öppna verksamheter är

- mat- och kaffeservering,
- hår- och fotvård,
- hobby- och studieverksamhet,
- uppsökande verksamhet,
- uppsökande verksamhet till anhöriga,
- föreningsbidrag och bidrag till frivilliga organisationer.

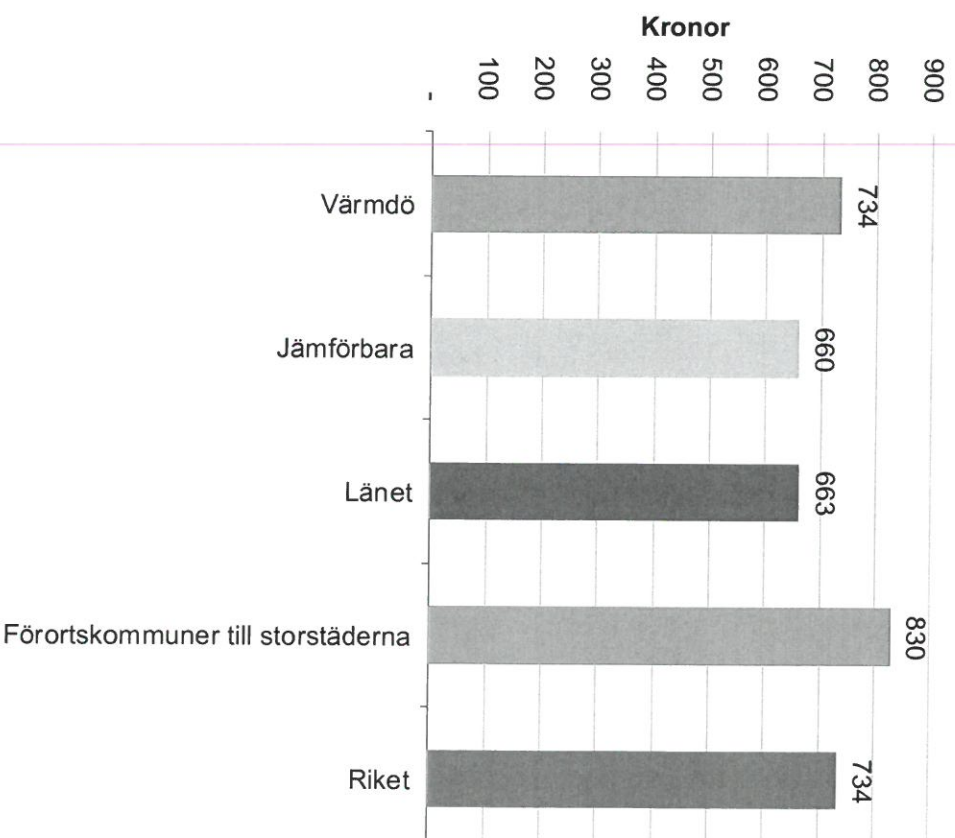

Öppen verksamhet

2015 i jämförelse, kronor per 65+

Kommunen redovisar en kostnadsnivå som inte avviker från övriga grupper i någon större utsträckning.

Det går inte att utläsa i statistiken vad kommunen redovisar under denna rubrik.

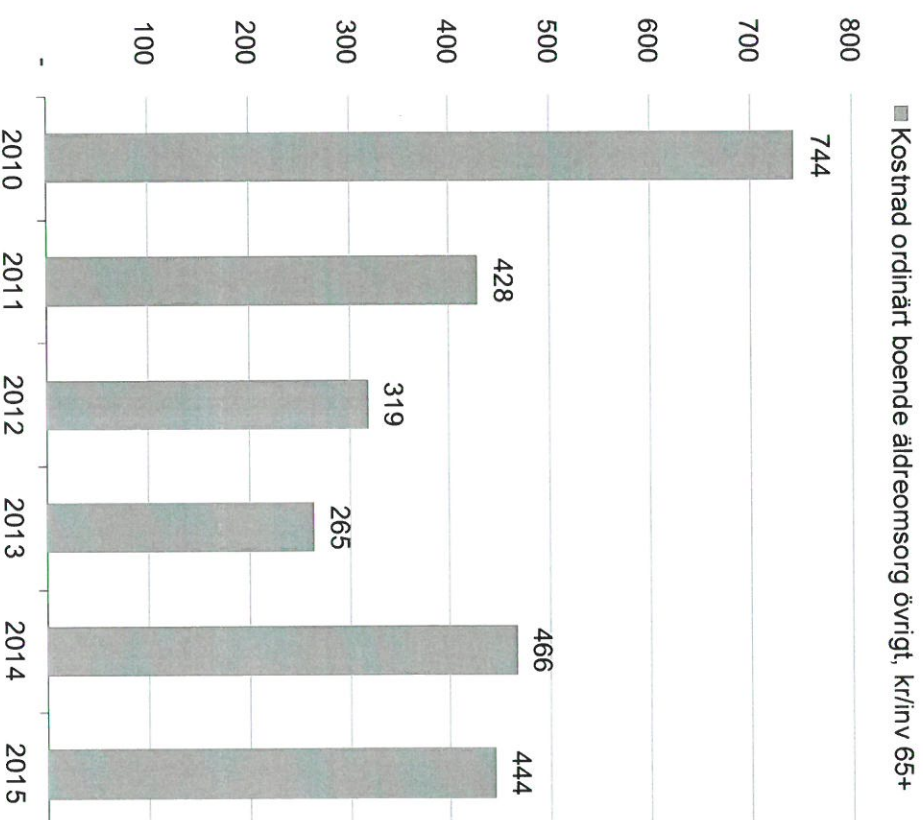

Övrig verksamhet ordinärt boende 2010-2015, kronor per 65+

Kommunens kostnader för övrig verksamhet har varierat över perioden.

Under denna rubrik ska kommunen redovisas övriga insatser till äldre personer i ordinärt boende, t.ex. boendestöd, sommarkoloni för äldre, kontaktperson/-familj enl. Sol, personligt ombud samt bostadsanpassningsbidrag. Här redovisas även kostnader respektive intäkter för hyra i servicelägenheter/ "trygghetsboenden" som kommunen hyr ut.

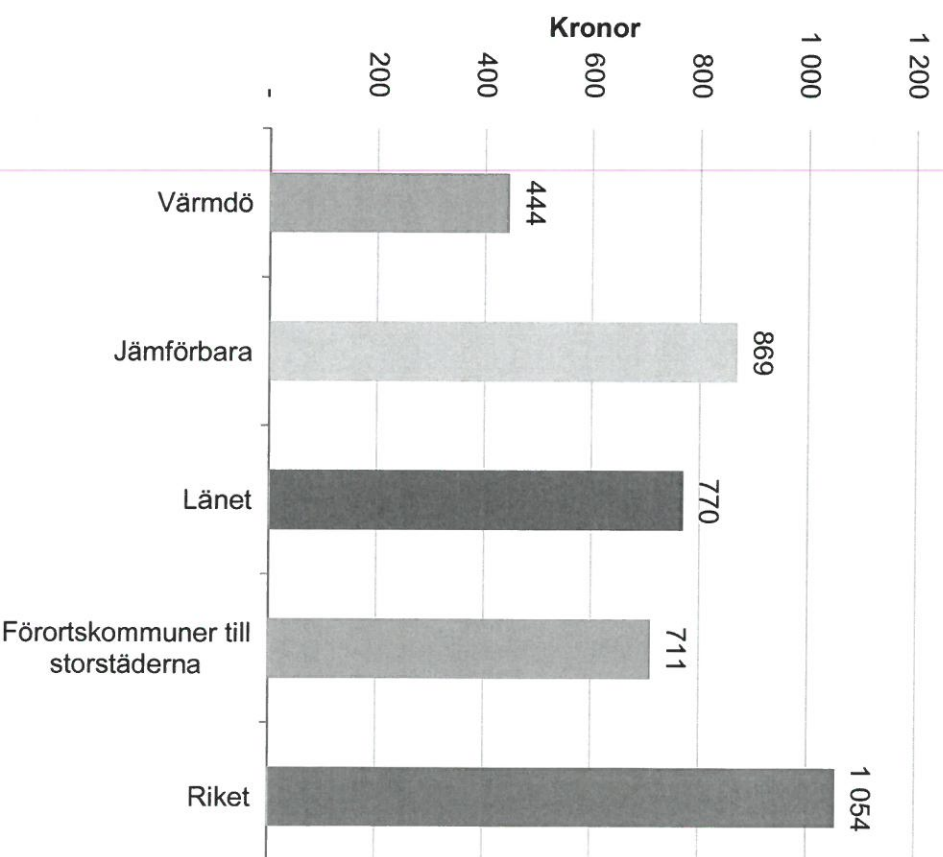
Kontaktperson/-familj avser person/familj utsedd av socialnämnd (eller motsvarande), med uppgift att stödja och hjälpa enskild person och dennes anhöriga i personliga angelägenheter redovisas också här.

Övrig verksamhet ordinarie boende 2015 i jämförelse, kronor per 65+

Kommunen redovisar i jämförelse med de övriga grupperna en låg kostnad.

Det går inte att utläsa i statistiken inom vilken del som kommunen avviker.

Sammanfattning äldreomsorg

Kommunen redovisar en kostnad i nivå med standardkostnaden. Kommunens kostnad och standardkostnaden har utvecklats likartat sedan 2013. Åren före utvecklades kostnaden svagare än standardkostnaden och den positiva avvikelsern minskade.

Standardkostnaden utvecklas i takt med den genomsnittliga pris- och löneutvecklingen och kommunens egna parametrar avseende åldersstruktur etc.

Trots att kommunen sammantaget redovisar en kostnad i nivå med standardkostnaden finns det skillnader inom verksamhetsområdet.

Kommunen har en relativt dyr hemtjänstkostnad per brukare. Kommunen beviljar relativt få personer hemtjänst. De som får har en relativt hög andel många timmar.

Kommunens särskilda boende redovisar relativt låga kostnader per boende. Tillsammans med att kommunen beviljar en låg andel blir det sammantaget låga kostnader.

Kostnaderna för korttidsvård är relativt låga – uteslutande på grund av ett lågt antal dygn.

Då kommunens underskott i relation till budget har ökat för äldreomsorgen har således kommunens budgettilldelning varit lägre än förändringen av standardkostnaden.

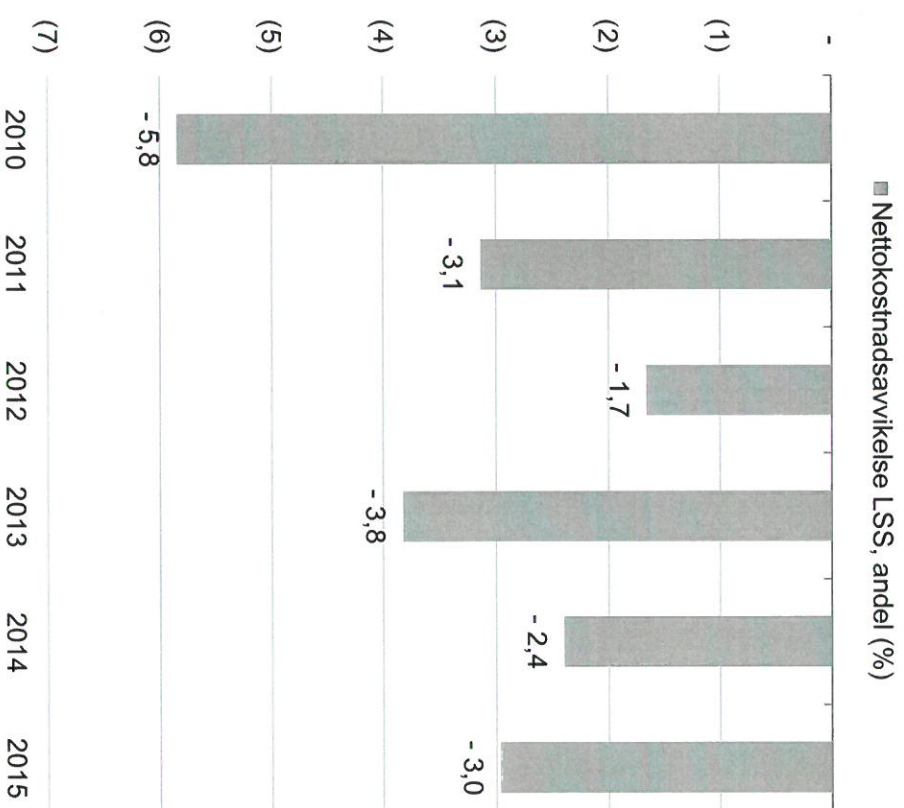
Kommunen beslutar själv hur mycket budgetmedel som ska tilldelas äldreomsorgen utifrån tillgängliga resurser, prioriteringar etc.

Standardkostnaden speglar den strukturella efterfrågan (vid en genomsnittlig löne- och prisutveckling). En lägre förändring av budgeten jämfört med standardkostnaden innebär en effektivisering.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning

Nettokostnadsavvikelse – LSS-verksamheten 2010–2015, procent

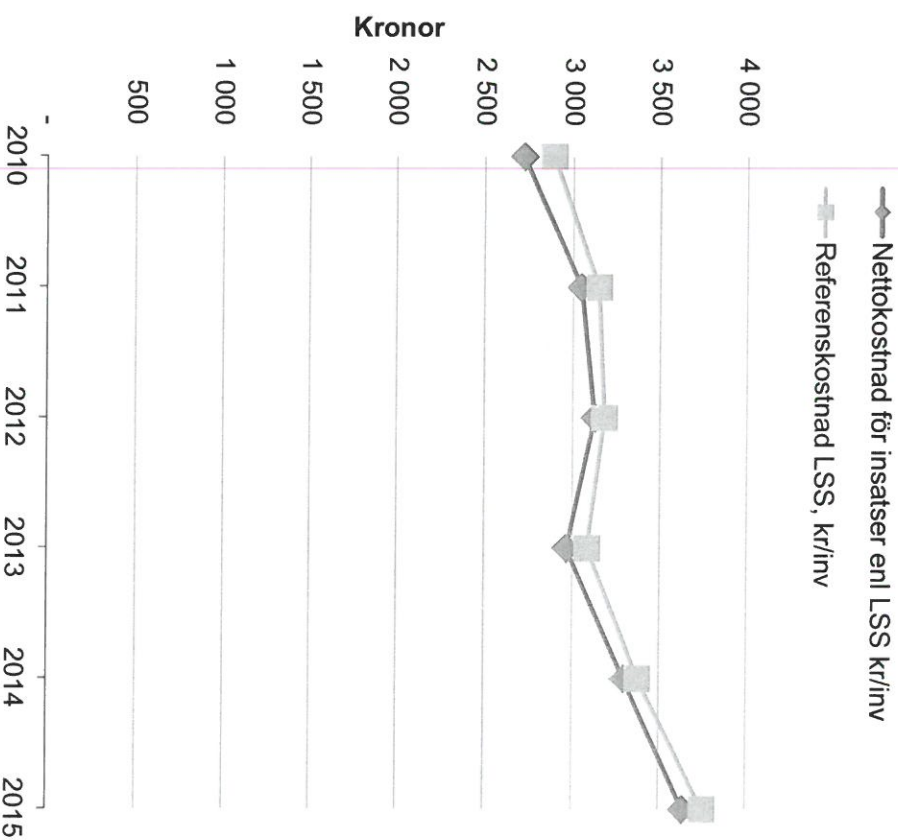
Kommunen bedriver LSS-verksamheten till en kostnad som understiger den förväntade kostnaden med 3,0 procent, motsvarande mnkr. Sedan 2011 har avvikelserna varierat kring 3 procent.

Nettokostnadsavvikelse – LSS 2010–2015, delarna

Det har varit en god följksamhet mellan kommunens egen kostnad och referenskostnaden.

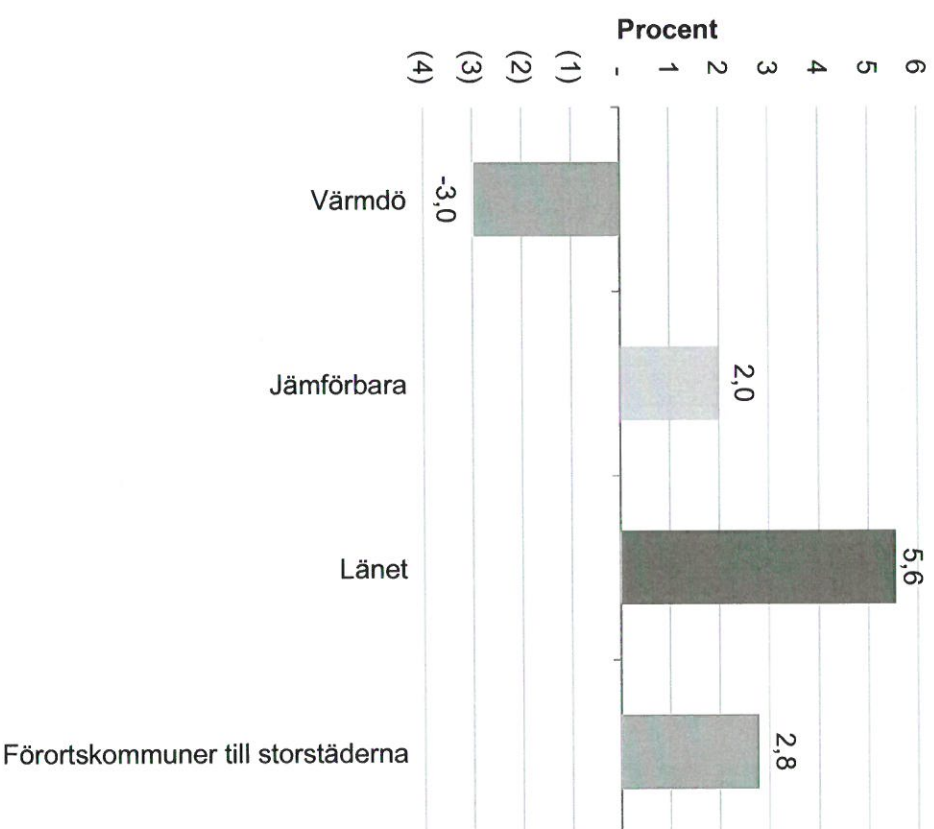
Kommunens kostnader har ökat kraftigt sedan 2013. Att kommunens referenskostnad ökat i samma utsträckning indikerar att kostnadsökningen kan förklaras av strukturella faktorer (volym).

Nettokostnadsavvikelse – LSS-verksamheten 2015 i jämförelse, procent

Samtliga jämförelsegrupper redovisar en positiv avvikelse.

Bland kommunerna i länet är Värmdö den kommun som har lägst avvikelse. Endast ytterligare fyra kommuner har en negativ avvikelse (Österåker, Nynäshamn, Södertälje samt Järfälla)

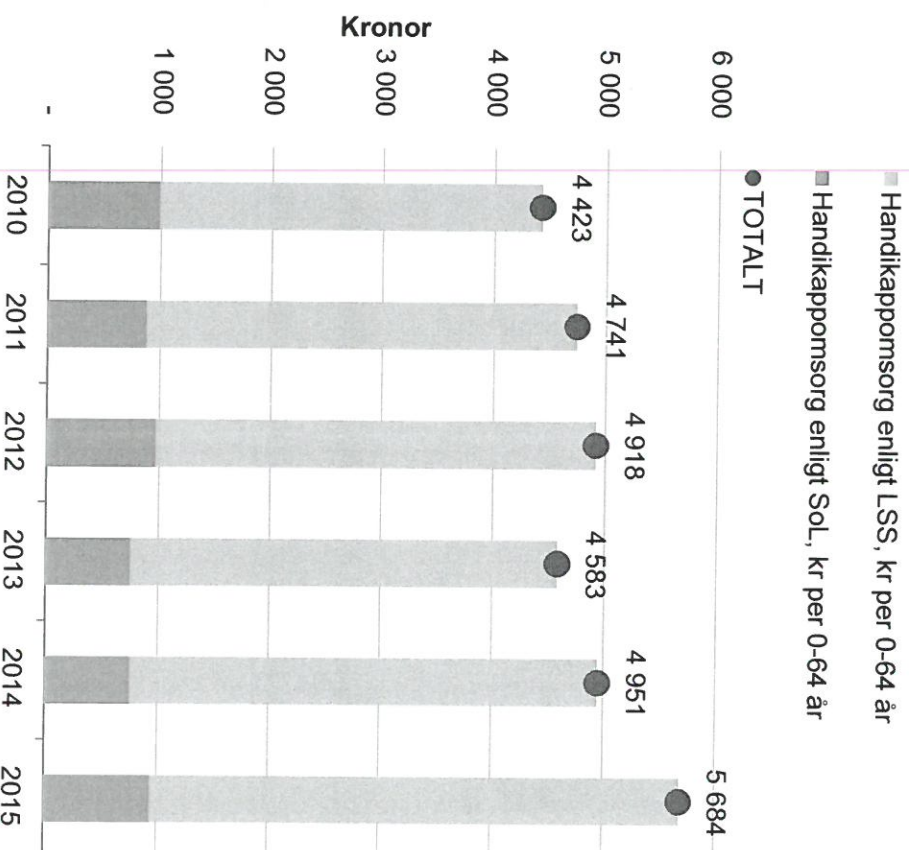

Omsorg för personer med funktionsnedsättning 2010-2015, kronor per invånare 0-64 år

Omsorg för personer med funktionsnedsättning kan utföras med stöd utifrån Socialtjänstlagen (2001:453) eller Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Kommunens kostnader för omsorg enligt Sol har varit stabila under perioden och utgör en mindre del av kostnaden.

De senaste årens kostnadsökning kan uteslutande tillföras LSS.

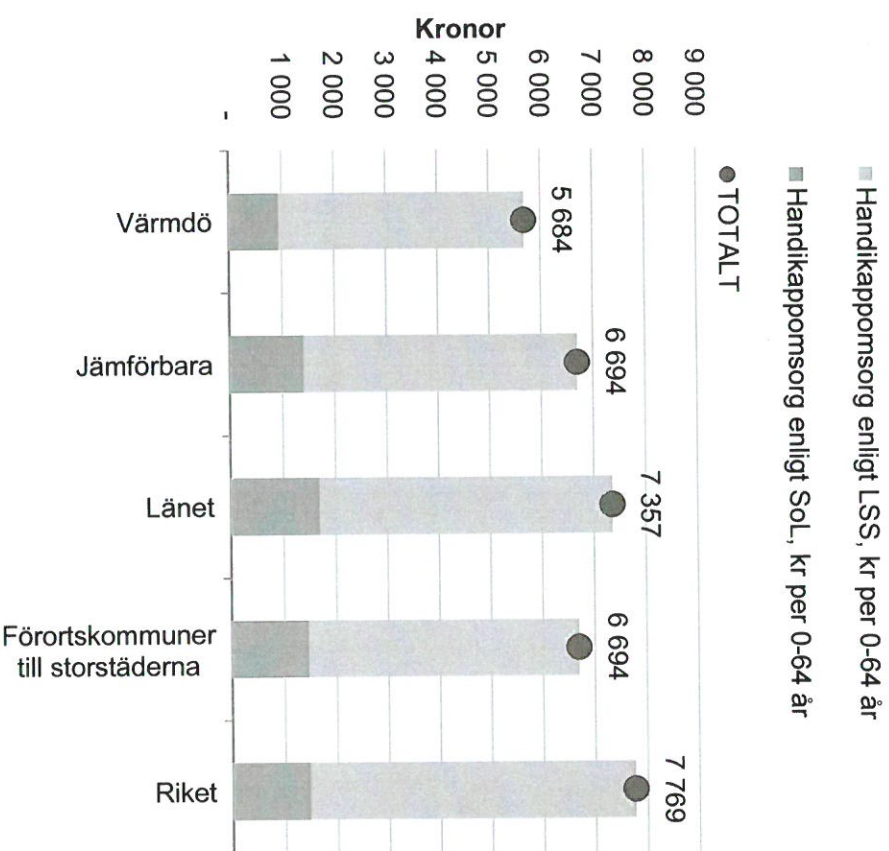

Omsorg för personer med funktionsnedsättning

2015 i jämförelse, kronor per invånare 0-64 år

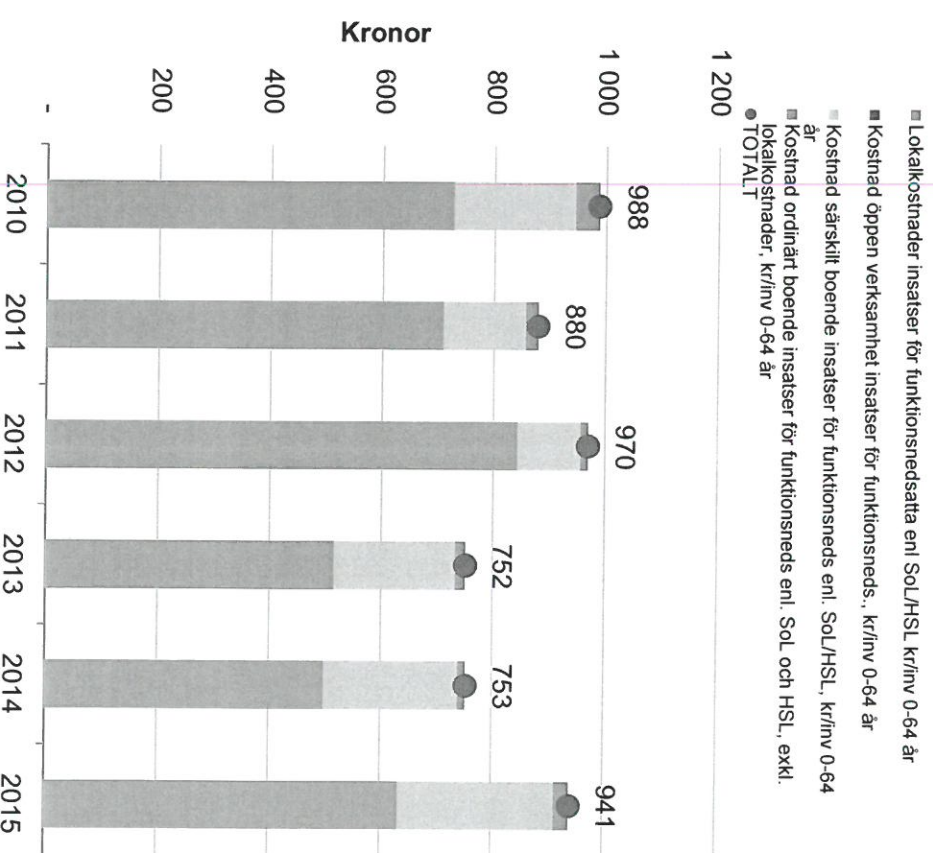
Kommunen har i relation till övriga grupper låga kostnader för verksamhetsområdet.

Kommunen har dock strukturellt gynnsamma förutsättning i relation till riket att bedriva verksamheten. Med detta förväntas lägre kostnader.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning enligt Sol 2010-2015, kronor per invånare 0-64 år

En uppdelning av kostnaderna för omsorg enligt Sol visar att den största delen av kostnaden utgörs av vård i ordinärt boende. Kostnaden för vård i särskilt boende har ökat kraftigt under perioden.

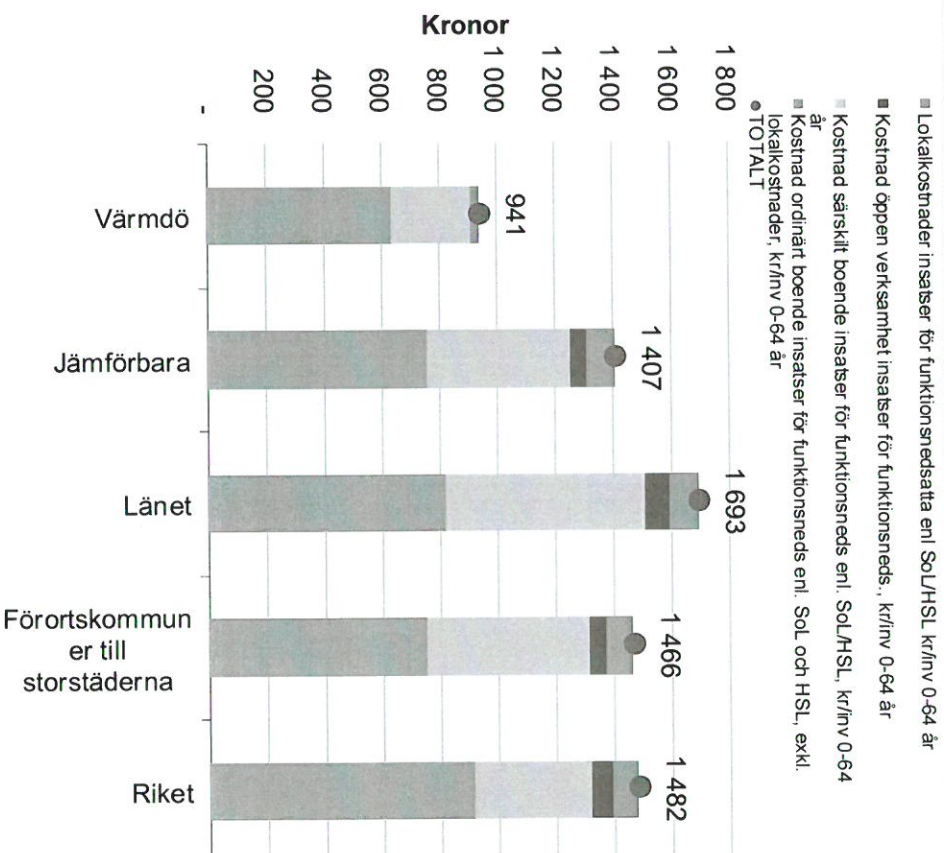

Omsorg för personer med funktionsnedsättning enligt Sol

2015 i jämförelse, kronor per invånare 0-64 år

Kommunen redovisar låga kostnader för omsorg enligt Sol jämfört med övriga grupper.

Den stora skillnaden ligger inom särskilt boende.

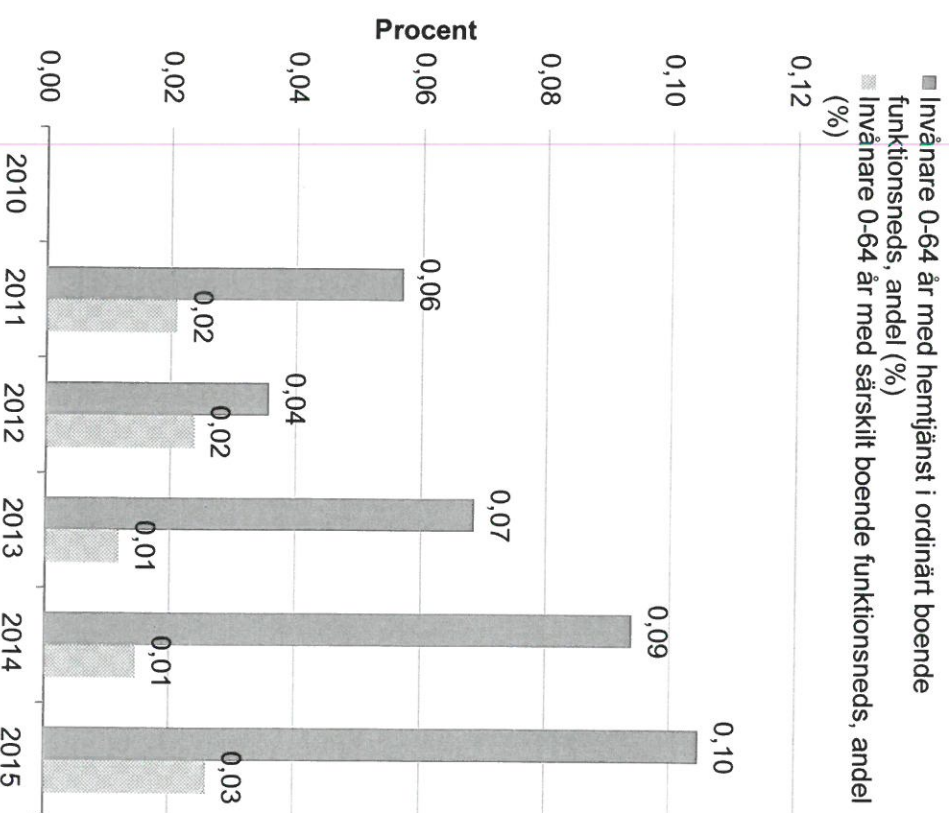

Omsorg för personer med funktionsnedsättning enligt SOL andel med omsorg

2010–2015, procent

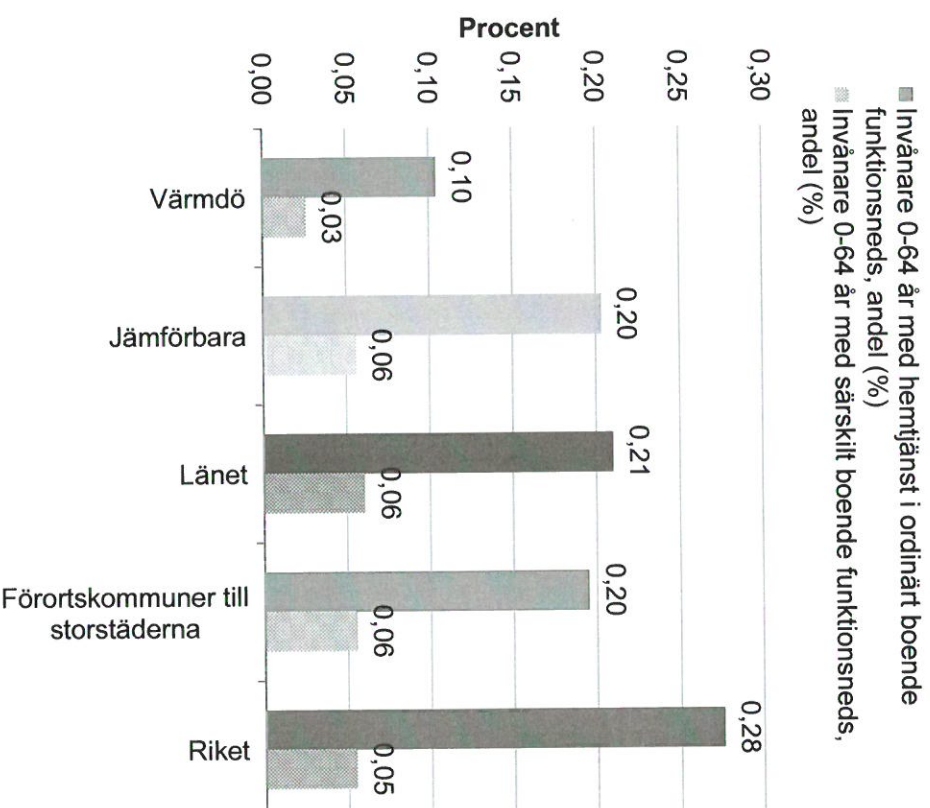
Antalet personer under 65 år som någon insats varierar under åren.

Antalet med insatsen boende har ökat kraftigt sedan 2012.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning enligt SOL andel med omsorg 2015 i jämförelse, procent

Kommunen har jämförelsevis mycket låg volym.

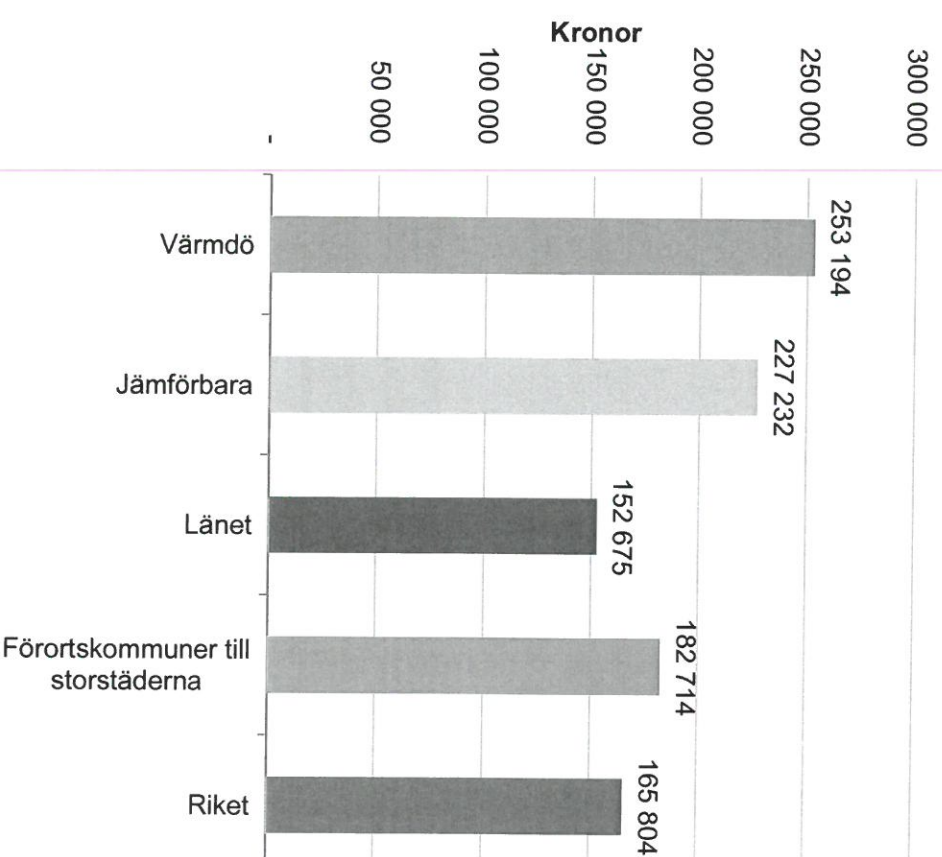

Hemtjänst för personer med funktionsnedsättning enligt Sol, ordinärt boende

2015 i jämförelse, kronor per vårdtagare

Kommunen har få personer under 65 år med vård i ordinärt boende.

De personer som hjälp får dock mycket hjälp – mätt som kostnad per brukare.

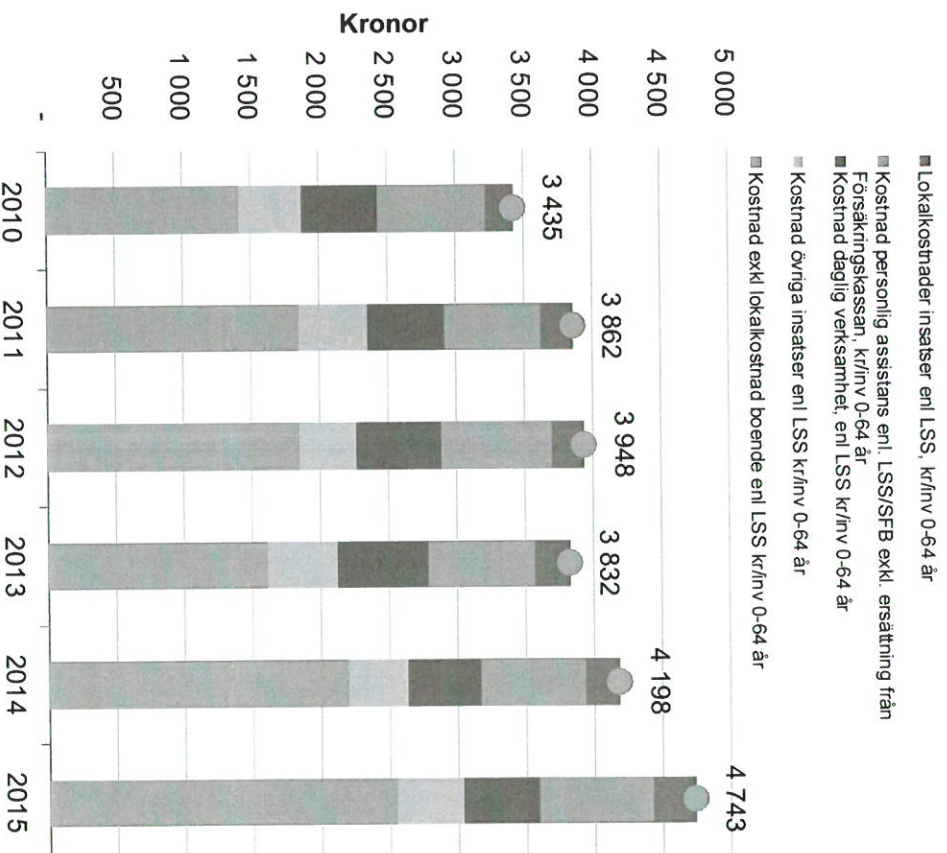
Omsorg för personer med funktionsnedsättning enligt LSS

2010-2015, kronor per invånare 0-64 år

Kostnaden för insatser enligt LSS var tämligen stabil fram 2013.

Kostnaderna har ökat 23 procent mellan 2015 och 2013. De är kostnaden för boende som förklarar.

Då kommunens avvikelse inte ökat under perioden är kostnadsökningen i första hand driven av ökade volymer (för vilka det kompenseras) och inte ökade styckkostnader.

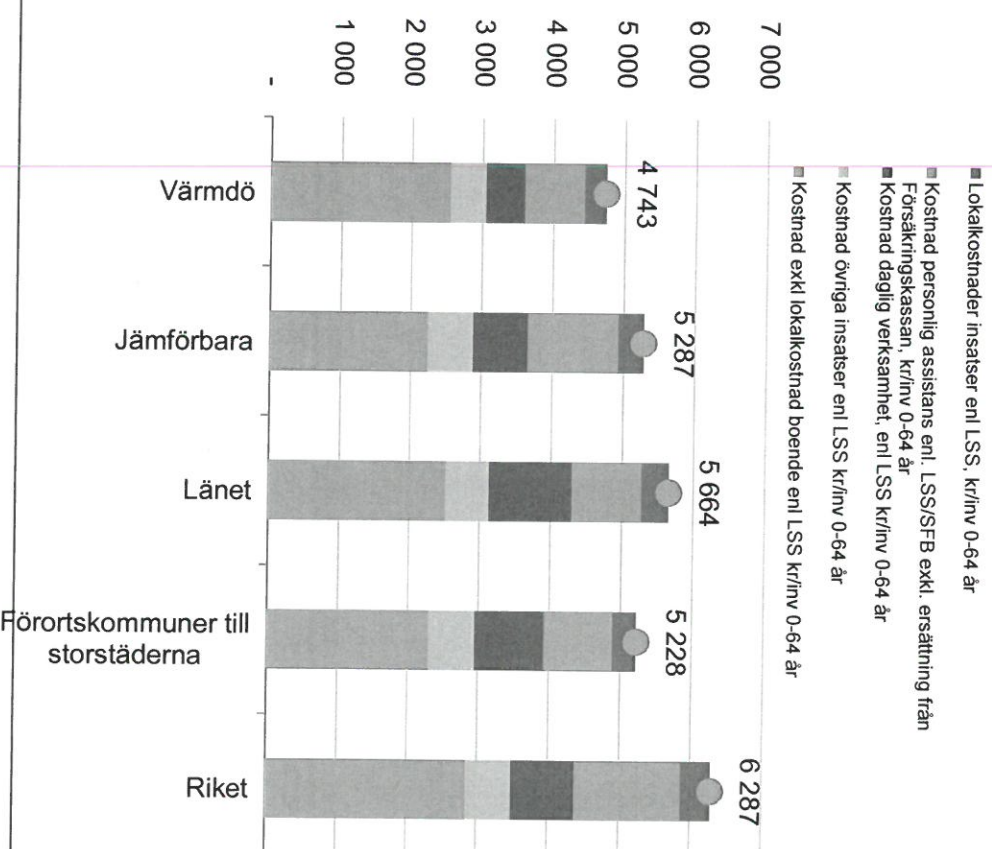

Omsorg för personer med funktionsnedsättning enligt LSS 2015 i jämförelse, kronor per invånare 0-64 år

Kommunen har i relation till genomsnittet i riket låga kostnader.

Kommunen har dock en sådan struktur – få antal insatser – att kostnaden förväntas bli lägre.

Den lägre kostnaden är inte jämt fördelad över de olika delverksamheterna. För boende och övriga insatser ligger kommunen i nivå med genomsnittet.

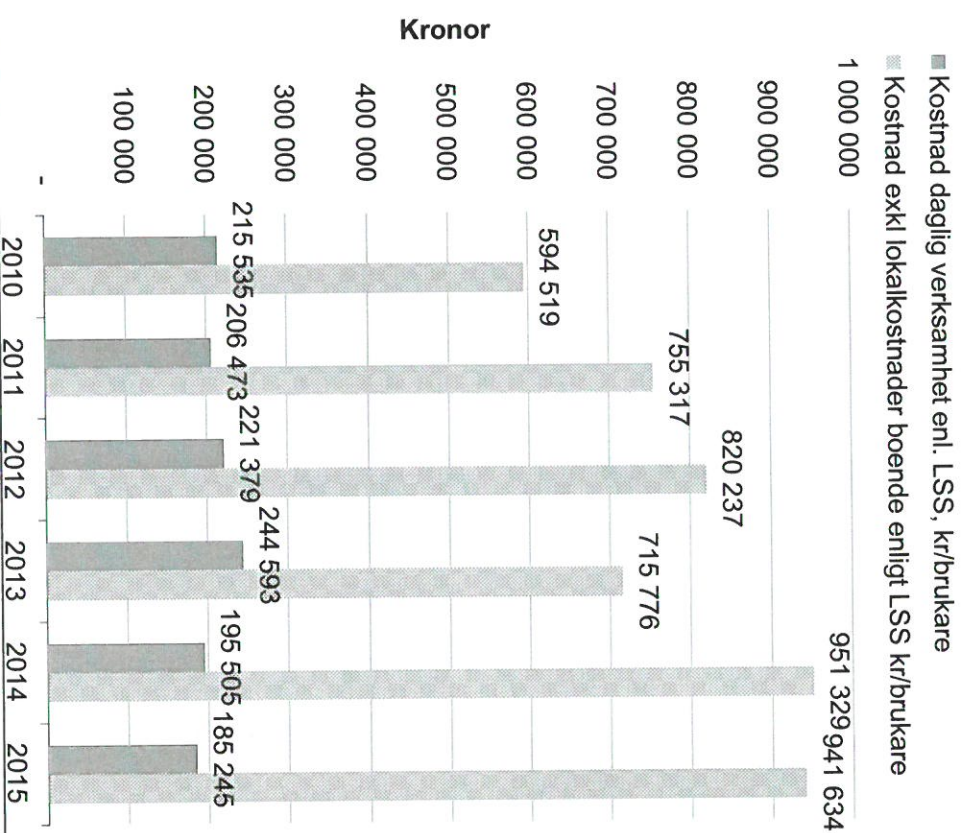
LSS – boende och daglig verksamhet

2010-2015, kronor per vårdtagare

För två av LSS-insatserna tas det fram nyckeltal avseende kostnad per brukare

- Daglig verksamhet
- LSS-boende

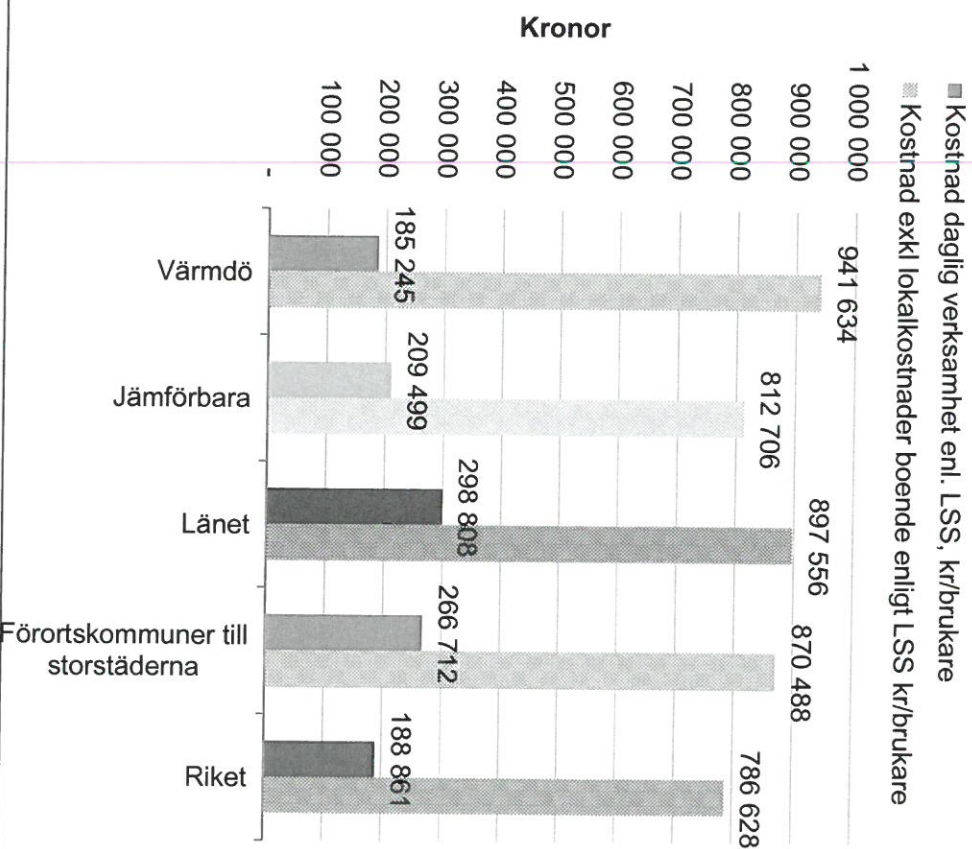
Över tid har kostnaden för daglig verksamhet per brukare minskat. För LSS-boende är trenden den motsatta.

LSS – boende och daglig verksamhet 2015 i jämförelse, kronor per vårdtagare

Kommunen redovisar i relation till övriga grupper höga kostnader för LSS-boende per brukare.

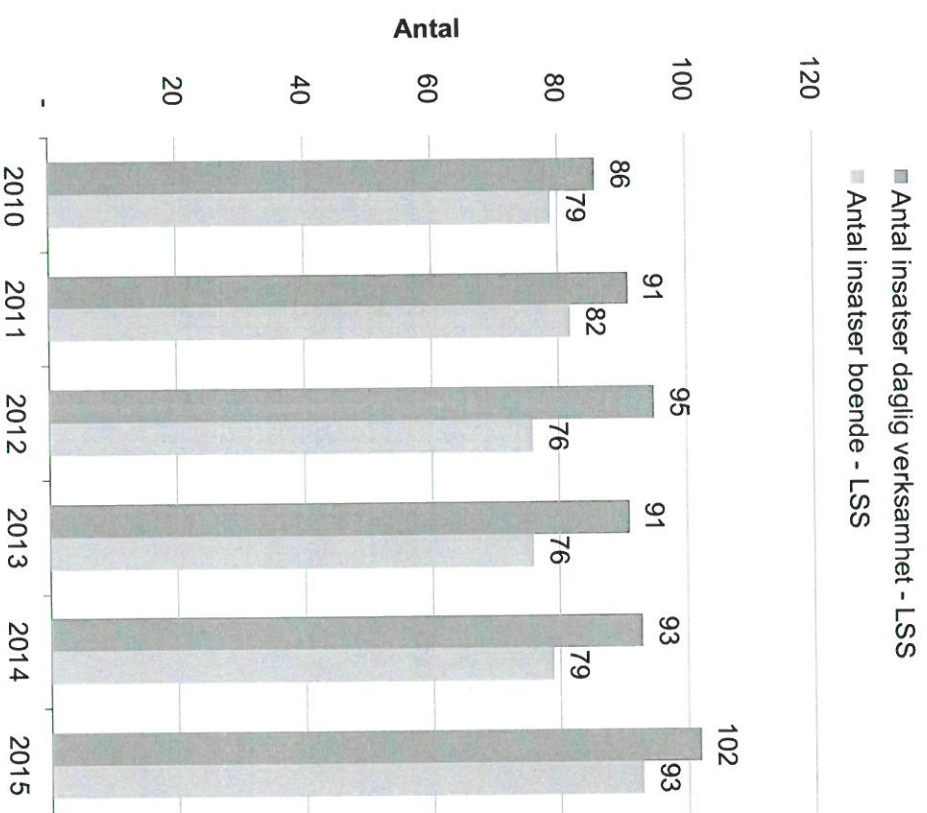
För daglig verksamhet är läget det omvända.

Antal insatser för vissa LSS-verksamheter 2015 i jämförelse, kronor per vårdtagare

Antalet insatser avseende daglig verksamhet och boende har ökat med 39 respektive 20 procent sedan 2010.

Volymökningarna förklarar de kostnadsökningar som vi ser under slutet av perioden.

Sammanfattning omsorg för personer med funktionsnedsättning

Kommunen redovisar en kostnad något under standardkostnaden LSS-verksamheten.

Kommunens kostnad och standardkostnaden har utvecklats likartat sedan 2010.

Standardkostnaden utvecklas i takt med den genomsnittliga pris- och löneutvecklingen och kommunens egna volymer.

Trots att kommunen sammantaget redovisar en kostnad något under standardkostnaden finns det skillnader inom verksamhetsområdet.

Kommunen har en relativt hög kostnad för LSS-boende både som andel av kostnaden och per brukare.

Då kommunens underskott i relation till budget har ökat för LSS-verksamheten har således kommunens budgettilldelning varit lägre än förändringen av standardkostnaden.

Mycket av den senaste årens kostnadsutvecklingen är driven av ökade volymer.

Kommunen beslutar själv hur mycket budgetmedel som ska tilldelas LSS-verksamheten utifrån tillgängliga resurser, prioriteringar etc.

Standardkostnaden speglar faktiska efterfrågan (vid en genomsnittlig löne- och prisutveckling). En lägre förändring av budgeten jämfört med standardkostnaden innebär en effektivisering.

© 2009 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. Att mångfaldiga innehållet helt eller delvis är förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Förbudet gäller varje form av mångfaldigande genom tryckning, kopiering etc.